Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

203.7
Ju-84

862

80
5-1450
1850

2010

40494-ա.
280
835-խ1
203.7
խ-84
1005
20105 / 23494-60

ԽՈՐՀՐԴԱՏԵՏՐ

ՍՐԲՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳԻ

ԸՍՏ ԾԻՍԻ

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ

ԵՐՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.

Հ.Ս.Խ.Հ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
С.С.Р.А Публичная Библиотека
7 XI 1922
имени А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍ Ի ԱՆՎԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

Ի ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ

1880—ՌՅԻԹ.

2001

ՀՐԱՄԱՆԱՒ

Տ. Տ. ԳԷՈՐԳԱՅ Դ.

ՎԵՀԱՓԱՌ ԵՒ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ.

ԱԶԴ

Խորհրդատետր անուանեալ գիրքս՝ կարգադրեալ ի սրբոց հարց մերոց ըստ առաքելական աւանդութեանց ի պէտս խորհրդոյ սրբոյ Պատարագի, թէև քանիցս տպագրեալ է աստ ի սուրբ Էջմիածին, ի Կ. Պօլիս և յայլուր, բայց յաղագս սպառելոյ օրինակացն աստ տպագրելոց՝ հարկ կարօտութեան եկեղեցեաց մերոց ստիպեցին ձեռն արկանել ի ներկայ տպագրութիւն ըստ կանխագոյն հաճութեան Վեհափառ Հոգևոր Տեառն մերոյ Սրբազնակատար Հայրապետի ամենայն Հայոց։

Այլ քանզի՝ որք մինչև ցայսօր տպագրեալք էին՝ անհամաձայնս միմեանց ի տեղիս տեղիս ունէին զբանս ինչ և զարարողական ձևոց զհրատս, վասն որոյ պատուական Հայրապետս մեր Տ. Տ. Գէորգ Դ.— որ յաւուրց անտի Գահակալութեան իւրոյ փոյթ յանձին կալեալ մաքրել նաև զեկեղեցական գրեանս մեր ի վրիպակաց յանդգէտս ի ներքս սպրդելոց յանհմուտ գրչաց և յանզգոյշ տպագրողաց, որպիսիք են տպագրեալքս ի տպարանի Մայր Աթոռոյս կարի իմն զգուշաւոր հետազօտութեամբ և բաղդատութեամբ ընդ հնագոյն օրինակս՝ այս է Կանոն օծման Կաթուղիկոսի ամենայն Հայոց, Կանոն Միւռոնի օրհնութեան, Կանոն ձեռնադրութեան Եպիսկոպոսի, Մաշտոց ձեռնադրութեան քահանայից, սարկաւագաց, դպրաց, վեղար տալոյ աբեղայից, և շնորհելոյ զգաւազան Վարդապետութեան և զաստիճան Մասնաւոր և Ծայրագոյն իշխանութեան, Մաշտոց փոքր ի պէտս գործածութեան քահանայից, Ճաշոց անուանեալ գիրքն, Ձայնագրեալ Ժամագիրք՝ Շարական և Երգեցողութիւնք սրբոյ Պատարագի, և հուսկ ապա Խորհրդատետրս այս, որոյ վասն խնամով իմն փոյթ տարեալ Հոգևոր Տէրն — հրամայեաց՝ զի որքան ձեռագիր Խորհրդատետրք գտանին ի Մատենադարանի Մայր Աթոռոյս և ի մերձակայ վանորայս, զամենեսեան ի մի հաւաքեալ բաղդատեսցուք ընդ միմեանս և ուղղեսցուք զամենայն զվրիպակս գրչաց և տպագրութեանց ըստ համաձայնութեան մեծագոյն մասին հնագոյն և ընտրելագոյն օրինակաց եթէ ձեռագրաց և եթէ տպագրելոց։

Բազում էին գրչագիր օրինակք Խորհրդատետրի ի Մատենադարանի Մայր Աթոռոյս ընդ բերելոց ի վանացն Հառիճոյ, Սանահնի, Սևանայ, Մաղարթայ և այլոց, յորոց զքառասուն ընտրելագոյն և հնագոյն զօրինակս միայն որոշեալ առաք ի բաղդատութիւն, յորս ոչ սակաւ տարբերութիւնք երևեցան ի մէջ, էր որ ի բառս, էր որ ի դասաւորութիւնս աղօթից, և էր որ ի հրատս արարողութեանց. էին և ոմանք՝ որք կամ զհրատուցն զանց արարեալ էին, և կամ համառօտ իմն բանիւք նշանակեալ։ Ունէին և ոմանք զտարբերութիւնս ի կարգս զգեստուց, զի մին զմի միայն դնէր զաղօթս բազպանին, և այլք զերկուս՝ ուրոյն ուրոյն վասն երկուցն ձեռաց։

Նա ի բազում տեղիս ուր հարկն պահանջէր ի պարզութիւն ձևոց արարողութեան՝ յաւելաք և զեղչաք ի դիւրութիւն պաշտօնէից խորհրդոյն։

Յետ այսպէս աւարտելոյ զբաղդատութիւն քառասուն օրինակաց, ներկայացուցաք ի նկատողութիւն Սրբազնասուրբ մերոյ Հայրապետի, որ ըստ իւրում քաջ հմտութեան Նորագնին եղեալ առ մի մի յօդուածս տարբերութեանց իւրաքանչիւր օրինակաց, հրամայեաց տպագրել զայս օրինակ և ձրիապէս նուիրել ամենայն եկեղեցեաց Հայոց ի յիշատակ ի Տէր հանգուցեալ ծնողաց իւրոց բարեպաշտ Պարոն Պետրոսի և բարեպաշտուհի Տիկնոջն Սրբուհւոյ, որոց զհոգիսն լուսաւորեսցէ Տէր։

Արդ ըստ այսմ հրամանի՝ Նորին Սրբութեան աճապարեաց ի լոյս տամք զայս Խորհրդատետր ի փառս միոյն Աստուծոյ, ի բարեզարդութիւն աստուածպաշտական կարգաց և ի պէտս Հայաստանեայց առաքելական սուրբ Եկեղեցւոյ։

ԽՈՐՀՐԴԱՏԵՏՐ

ՍՐԲՈՑ ՊԱՏԱՐԱԳԻ

ԿԱՆՈՆ

ԶԳԵՍՏԱՒՈՐԵԼՈՑ ՊԱՏԱՐԱԳԻՉ ՔԱՀԱՆԱՅԻ

Մտցէ քահանայն յաւանդատունն հանդերձ սարկաւագօք եւ դպրօք. եւ նախ զգեցեալ սարկաւագացն եւ այլ պաշտօնէից, ասասցեն Սաղմոս (ՃԼԱ.) տուն առ տուն։

Ալէլուիա ալէլուիա.

(Սաղ.—Բ.ան.)։ — Քահանայք քո զգեցցին զարդարութիւն, եւ սուրբք քո ցնծալով ցնծասցեն։

(Փոխ.—Արէ.)։ — Յիշեա Տէր զԴաւիթ եւ զամենայն հեզութիւն նորա։

Որպէս երդուաւ Տեառն, եւ ուխտս եդ Աստուծոյ Յակոբայ։

Թէ ոչ մտից ի յարկս տան իմոյ. եւ թէ ելից յանկողինս մահճաց իմոց։

Թէ տաց քուն աչաց իմոց, կամ նինջ արտեւանաց իմոց, կամ հանգիստ lրանաց իմոց, մինչեւ գտից զտեղի յարկի Տեառն Աստուծոյ Յակոբայ։

Ահա լուաք զնմանէ յԵփրաթայ, եւ գտաք ըզնա ի դաշտս մայրեաց։

Մտցուք ի յարկս նորա, երկիրպագցուք ի տեղւոջ՝ ուր կացեալ են ոտք նորա։

Արի Տէր ի հանգիստ քո, դու եւ տապանակ կտակի սրբութեան քո։

Երիցունք քո զգեցցին զարդարութիւն, եւ սուրբք քո ցնծալով ցնծասցեն։

Վասն Դաւթի ծառայի քո՝ մի դարձուցաներ զերեսս քո յօծելոյ քումմէ։

Երդուաւ Տէր Դաւթի ճշմարտութեամբ՝ եւ ոչ ստեաց նմա, ի պտղոյ որովայնի նորա նստուցանել յաթոռ նորա։

Թէ պահեսցեն որդիք քո զօրէնս իմ, եւ զվկայութիւնս իմ զոր ուսուցից նոցա։

Որդիք նոցա նստցին յաւիտեանս յաւիտենից յաթոռ քո։

Հաճեցաւ Տէր ընդ Սիոն, եւ ընտրեաց բնակել ի նմա, ասէ. այս է հանգիստ իմ յաւիտեանս յաւիտենից, ի սմա բնակեցայց զի հաճեցայ ընդ սա։

Զայրիս սորա օրհնելով օրհնեցից, եւ զաղքատս սորա լցուցից հացիւ։

Երիցանց սորա զգեցուցից զփրկութիւն, եւ սուրբք սորա ցնծալով ցնծասցեն։

Անդ ծագեցից զեղջիւր ի Դաւիթ, պատրաստ արարից ճրագ օծելոյ իմոյ։

Թշնամեաց նորա զգեցուցից զամօթ, եւ ի վերայ նորա ծաղկեսցի սրբութիւն իմ։

Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ։

Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Սարկաւագն քարոզեսցէ։

Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք. Խնդրեսցուք հաւատով միաբանութեամբ ի Տեառնէ, զի զողորմութեան զշնորհս իւր արասցէ ի վերայ մեր. ամենակալ Տէր Աստուած մեր կեցուսցէ և ողորմեսցի։

Քահանայն ասասցէ երկաստան Տէր ողորմեայս, եւ զաղօթս զայս ի ծածուկ։

Որ զգեցեալ ես զլոյս որպէս հանդերձ, Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, անճառելի խոնարհութեամբ յերկրի երեւեցար և ընդ մարդկան շրջեցար։ Որ եղեր քահանայապետ յաւիտենից ըստ կարգին Մելքիսեդեկի և զարդարեցեր զեկեղեցի քո սուրբ։ Տէր ամենակալ, որ պարգեւեցեր մեզ զնոյն զերկնային հանդերձ զգենուլ, արժանի արա և զիս իժամուս

յայտնիկ զանպիտան ծառայս քո, որ համարձակիմ և մերձենամ ի նոյն հոգևոր պաշտօն փառաց քոց: Որպէս զի զամենայն ամբարշտութիւնս մերկացայց, որ է հանդերձ պղծութեան, և զարդարեցայց լուսով քով. ընկեա յինէն զչարիս իմ, և թօթափեա զյանցանս իմ, որպէս զի արժանի եղէց հանդերձեալ լուսոյդ առ ի քէն: Շնորհեա ինձ քահանայական փառօք մտանել ի պաշտօն սրբութեանց քոց ընդ այնոսիկ՝ որք անմեղութեամբ պահեցին զպատուիրանս քո. զի և ես պատրաստ գտայց երկնաւոր առագաստիդ ընդ իմաստուն կուսանսն փառաւորել զքեզ Քրիստոս, որ բարձեր զմեղս ամենեցուն. զի դու ես սրբութիւն անձանց մերոց, և քեզ բարերարիդ Աստուծոյ վայելէ փառք, իշխանութիւն և պատիւ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն:

Եւ մատուցեալ կիսասարկաւագացն զգեցուսցեն զհանդերձսն ասելով վասն իւրաքանչիւրոցն, եւ ըստ խաղաղութեան զՏէր ողորմեա:

Քահանայն խաչակնքելով ի վերայ իւրաքանչիւրոցն ասասցէ.

Օրհնութիւն և փառք Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն:

Նախ դիցէ Քահանայն զխոյրն ի գլուխ իւր ասելով.

Դի՛ր Տէր սաղաւարտ փրկութեան ի գլուխ իմ՝ զնշան խաչի քո, պատերազմել ընդ զօրութիւնս թշնամւոյն, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. որում վայելէ փառք, իշխանութիւն և պատիւ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն:

ՇԱՊԿԻՆ.

Զգեցո՛ Տէր ինձ հանդերձ փրկութեան և պատմուճան ուրախութեան, և շուրջ պատեա զգեստովս փրկութեան. շնոր:

ՓՈՐՈՒՐԱՐԻՆ.

Զգեցո՛ Տէր պարանոցի իմում զարդարութիւն, և սրբեա զսիրտ իմ յամենայն աղտեղութենէ մեղաց. շնորհ:

ԹԱՇԿԻՆԱԿԻՆ.

Սրբեա Տէր զձեռս իմ յամենայն աղտեղութենէ մեղաց. շնորհ:

ԳՕՏԻՈՅՆ.

Շուրջ պատեսցէ կամար հաւատոյ զմէջս սրտի իմոյ և զմտացս, և շիջուսցէ ի սոցանէ զխորհուրդս աղտեղիս. և զօրութիւն շնորհաց քոց յամենայն ժամ բնակեսցէ ի սոսա. շնորհ:

ԲԱԶԿԱՆԻՆ՝ ՑԱԶ ՁԵՌՆ.

Տո՛ւր Տէր զօրութիւն ձեռին իմոյ, և լուա զամենայն աղտեղութիւնս իմ, որպէս զի կարող լինիցիմ սպասաւորել քեզ անախտութեամբ հոգւոյ և մարմնոյ. շնորհ:

ԲԱԶԿԱՆԻՆ՝ ՑԱՀԵԱԿ ՁԵՌՆ.

Տո՛ւր Տէր զօրութիւն ձեռին իմոյ, և լուա զամենայն աղտեղութիւնս իմ, որպէս զի կարող լինիցիմ սպասաւորել քեզ անախտութեամբ հոգւոյ և մարմնոյ. շնորհ:

ՎԱԿԱՍԻՆ (ՎԱՐՇԱՄԱԿԻՆ).

Դի՛ր Տէր վարշամակ փրկութեան պարանոցի իմոյ և մաքրեա զիս աստուածային զօրութեամբդ. շնորհ:

ՇՈՒՐՋԱՌԻՆ (ՆԱՓՈՐՏԻՆ).

Տէ՛ր, ողորմութեամբ քով զգեցո ինձ զգեստ պայծառ, և պարսպեա ընդ դէմ ներգործութեան չարին, զի արժանի եղէց փառաւորել զքո փառաւորեալ անունդ. շնորհ:

Եւ ապա ասասցէ.

Ցնծասցէ անձն իմ ի Տէր, զի զգեցոյց ինձ հանդերձ փրկութեան և պատմուճան ուրախութեան. իբրև փեսայի եդ ինձ պսակ, և որպէս զհարսն զարդու զարդարեաց զիս. շնորհ:

ԿԱՆՈՆ

ՍՊԱՍ ԴՆԵԼՈՅ

Դպիրք ի փոքր ատենի եկեղեցւոյն սկսանիցին զԽՈՐՀՈՒՐԴ ԽՈՐԻՆ եւ Քահանայն հանդերձ Սարկաւագօք եկեսցէ առաջի բեմին եւ լուասցէ զձեռս ասելով ի ծածուկ (Սաղմոս ԻԵ. կց).

Լուացից սրբութեամբ զձեռս իմ, եւ շուրջ եղէց զսեղանով քով Տէր:

Սարկաւագն. —փոխ.

Դատ արա ինձ Տէր, զի ես յամբծութեան իմում գնացի. ի Տէր յուսացայ՝ զի մի եղէց հիւանդ:

Փորձեա զիս Տէր եւ քննեա զիս. փորձեա զերիկամունս իմ եւ զսիրտ իմ:

Ողորմութիւն քո Տէր առաջի աչաց իմոց, եւ հաճոյ եղէց ճշմարտութեան քում:

Ո՛չ նստայց ես յաթոռս նանրաց. եւ ընդ անօրէնս ես ո՛չ մտից:

Ատեցի ես զժողովս չարաց. եւ ընդ ամբարիշտս ես ո՛չ նստայց:

Լուացից սրբութեամբ զձեռս իմ, եւ շուրջ եղէց զսեղանով քով Տէր.

Լսել ինձ զձայն օրհնութեան քոյ, եւ պատմել զամենայն սքանչելիս քո:

Տէր սիրեցի զվայելչութիւն տան քոյ, եւ զտեղի յարկի փառաց քոց:

Մի՛ կորուսաներ ընդ ամբարիշտս զանձն իմ, եւ մի՛ ընդ արս արիւնահեղս զկեանս իմ:

Որոց ձեռք իւրեանց յանօրէնութեան են. եւ աջ նոցա լի է կաշառօք:

Ես յամբծութեան իմում գնացի, փրկեա զիս Տէր եւ ողորմեա ինձ:

Ոտն իմ կացցէ յուղղութեան.

Յեկեղեցիս մեծս օրհնեցից զքեզ.

Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ.

Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

(Քհն.):— Վասն սրբուհւոյ Աստուածածնի բարեխօսութեան Տէր՝ ընկա՛լ զաղաչանս մեր և կեցո՛ զմեզ:

(Սր.): — Սուրբ զԱստուածածինն և զամենայն սուրբս բա։

(Քհն.):— Ընկա՛լ Տէր զաղաչանս մեր բարեխօսութեամբ սուրբ Աստուածածնի անարատ ծնողի միածնի Որդւոյ քո՝ և աղաչանօք ամենայն սրբոց քոց և որոց այսօր է յիշատակ (կամ՝ աւուրս շնորհիւ). լո՛ւր մեզ Տէր և ողորմեա՛, ներեա՛ քաւեա՛ և թո՛ղ զմեղս մեր: Արժանաւորեա՛ գոհութեամբ փառաւորել զքեզ ընդ Որդւոյ և ընդ սրբոյ Հոգւոյդ, այժմ և:

Խոստովանիմ առաջի Աստուծոյ և սրբուհւոյ Աստուածածնի, և առաջի ամենայն սրբոց, և առաջի ձեր հա՛րք և եղբա՛րք, զամենայն մեղս զորս գործեալ եմ. քանզի մեղայ խորհրդով՝ բանիւ և գործով, և ամենայն մեղօք զոր գործեն մարդիկ, մեղայ, մեղայ, աղաչեմ զձեզ, խնդրեցէ՛ք վասն իմ յԱստուծոյ զթողութիւն:

Ժամօրհնողն կամ աւագագոյնն ի քահանայից ասասցէ.

Ողորմեսցի քեզ Աստուած հզօրն և թողութիւն շնորհեսցէ ամենայն յանցանաց քոց՝ անցելոյն և այժմուս, և յառաջիկայէն փրկեսցէ, և հաստատեսցէ յամենայն գործս բարիս, և հանգուսցէ զքեզ ի հանդերձեալ կեանս:

(Քհն.):— Ազատեսցէ և զձեզ մարդասէրն Աստուած և թողցէ զամենայն յանցանս ձեր. տացէ ժամանակ ապաշխարելոյ և գործելոյ զբարիս. ուղղեսցէ և զառաջակայ կեանս ձեր շնորհօք սուրբ Հոգւոյն հզօրն և ողորմածն, և նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

Ժամօրհնողն.

Յիշեսջի՛ր զմեզ առաջի անմահ Գառին Աստուծոյ:

(Քհն.):— Յիշեալ լիջիք առաջի անմահ Գառինն Աստուծոյ:

Փոխանակեցք առ տուն.— (Սաղմոս, ՂԹ, փոխ)։

Աղաղակեցէք առ Տէր ամենայն երկիր. ծառայեցէք Տեառն ուրախութեամբ։

Մտէք առաջի նորա ցնծութեամբ. ծանիրուք զի նա է Տէր Աստուած մեր։

Նա արար զմեզ՝ եւ ոչ մեք էաք. մեք ժողովուրդք եւ խաշն արօտի նորա։

Մտէք ընդ դրունս նորա խոստովանութեամբ, եւ օրհնութեամբ ի յարկս նորա։

Խոստովան եղերուք Տեառն, եւ օրհնեցէք զանուն նորա։

Քաղցր է Տէր, յաւիտեան է ողորմութիւն նորա. յազգէ մինչեւ յազգ է ճշմարտութիւն նորա։

Փառք Հօր։ Այժմ եւ միշտ։

(Սրկ.)։ — Սուրբ Եկեղեցեաս աղաչեսցուք զՏէր, զի սովաւ փրկեսցէ զմեզ ի մեղաց, և կեցուսցէ շնորհիւ ողորմու։

(ՐՀԿ.)։— Յամէջ տաճարիս և առաջի աստուածընկալ և պայծառացեալ նշանացս և սուրբ տեղւոյս խոնարհեալ երկիւղիւ երկիրպագանեմք, զսուրբ՝ զհրաշալի և զյաղթող զՏերութիւնդ քո փառաւորեմք, և քեզ մատուցանեմք զօրհնութիւնս և զփառս ընդ Հօր և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ, այժմ և միշտ և։

Քահանայն սաղմոսելով ընդ Նախասարկաւագին, ընդ հիւսիսային աստիճանն եկեալ ի բեմն առաջի սեղանոյն։

(ՐՀԿ.)։— Մտից առաջի սեղանոյ Աստուծոյ առ Աստուած՝ որ ուրախ առնէ զմանկութիւն իմ։

Նախասարկաւագն.— փոխ։

Դատ արա ինձ Աստուած եւ իրաւ արա ինձ ի դատաստանի իմում։

(ՐՀԿ.)։— Յաղթէ որ ոչ է սուրբ, ի մարդոյ մեղաւորէ նենգաւորէ փրկեա զիս։

(Սրկ.)։— Դու Աստուած հզօրիչ իմ ես, ընդէր մոռացար զիս. ընդէր արտում գնամ ես ի նեղել թշնամւոյ իմոյ։

Առաքեա Տէր զլոյս քո եւ զճշմարտութիւն քո. զի առաջնորդեսցեն ինձ, եւ հանցեն զիս ի լեառն սուրբ եւ ի յարկս քո։

Մտից առաջի սեղանոյ Աստուծոյ առ Աստուած՝ որ ուրախ առնէ զմանկութիւն իմ։

Խոստովան եղէց քեզ օրհնութեամբ Աստուած Աստուած իմ։

Արդ ընդէր արտում ես անձն իմ. կամ ընդէր խռովես զիս. յուսա առ Աստուած, խոստովանեա նմա. փրկիչ երեսաց իմոց Աստուած է։

(ՐՀԿ.)։— Փառք Հօր և։

(Նիստ.)։— Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։ Եւ ես խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք. Օրհնեսցուք զՀայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ արժանի արար զմեզ կալ ի տեղւոջս փառաբանութեան և երգել զերգս հոգեւորս. ամենակալ Տէր Աստուած մեր կեցուսցէ և ողորմեսցի։

(ՐՀԿ.)։— Ի յարկի քում սրբութեան և խոնարհ փառաբանութեան, հրեշտակաց բնակարանիս և մարդկան քաւարանիս, առաջի աստուածընկալ և պայծառացեալ նշանացս և սուրբ սեղանոյս խոնարհեալ երկիւղիւ երկիրպագանեմք. զսուրբ և զհրաշալի զՏերութիւնդ քո օրհնեմք և փառաւորեմք. և քեզ ընդ երկնային զօրսն մատուցանեմք զօրհնութիւն և զփառս ընդ Հօր և ընդ Հոգւոյդ սրբոյ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Եթէ Եպիսկոպոս իցէ խորհրդածուն՝ ածցէ իվերայ լանջաց զպատուական Եմփորոնն, եւ թողուցեալ անկեալ առաջի սեղանոյն՝ յորդահոս արտասուք ասասցէ ի ծածուկ զաղօթս առ սուրբ Հոգին անօրինիչ գործոցն։ Եւ յաղօթել Եպիսկոպոսին, դպիրք երգեսցեն զԲնաբանն։

ԱՂՕԹՔ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ՆԱՐԵԿԱՑՒՈՅ.

Ամենակալ բարերար մարդասէր Աստուած բոլորից, յօրինող երեւութից և անտեսանելեաց, փրկող և հաստատող, խնամող և խաղաղարար Հօր հզօր Հոգի, հայցեմք բազկատարած մաղթանաց գոչմամբ հեծութեան յանդիման եղեալ քեզ ահաւորիդ։ Ատչիմք մեծաւ դողութեամբ՝ սաստիկ երկիւղիւ մատուցանել նախ զբանականս զայս պատարագ՝ քում անշնին զօրութեանդ՝ իբրր ամենազգի՝ փառակցի և արարչակցի հայրենի անկապուտ պատուոյդ, և քննողի ծածկութեան խորոց խորհրդոց ամենակատար կամաց Հօրդ Իմ մանուելի՝ զքեզ առաքչի՝ փրկչի և կենդանատուի և արարչի ամենայնի։ Ի ձեռն քո ծանուցաւ մեզ երրեակ անձնաւորութիւն միասնական Աստուածութեանդ, յորոց մի և դու ճանաչիս անհաս։ Դեռ և ի ձեռն քո առաջինքն նահապետական տոհմին շառաւիղք՝ տեսանողք անուանակոչեալք, զանցեալսն և զգալոցսն, զեղեալսն և զոչ գոյացեալսն անստուերաբար բարբառով բանի վերապատմեցին։ Ոգի Աստուծոյ քարոզեալ զքեզ Մովսիսի, որ ի գնալն քո ի վերայ Ջրոցն անպարագիր զօրութիւն, ահեղ շրջարկութեամբ տաժողականաւ, թեւապարփակ պաշտպանողօրէն զթասիրեալ ի ծնունդս նորոգս՝ զաւազանին խորհուրդ ծանուցեր։ Յոր կերպարան օրինակութեան՝ նախ քան զկառուցանել զյոյժդ մածուած վերջնում վարագուրիդ՝ յօրինեցեր կարող տիրապէս ըզբովանդակ բնութիւնս ամենից բնաւից բոլորից գոյից ամենայն էից՝ յանէից։ Դեռ ստեղծանին ի նորոգութիւն յարութեան ամենայն եղեալքս առ ի քէն՝ յայնմ ժամանակի, որ է օր վերջին՝ այսմ կենցաղի, և օր առաջին՝ երկրին կենդանեաց։ Դեզ հնազանդեցաւ միութեամբ կամացն՝ որպէս Հօրն իւրում, ազգակիցն քո՝ էակիցն Հօր՝ անդրանիկն Որդի մերովս կերպիւ, զքեզ աւետարանեաց ճշմարիտ Աստուած՝ հաւատարար և համագոյ Հօր իւր հզօրի, և զառ ի քեզ հայհոյութիւնն անքաւելի քարոզեաց, և իբր զաստուածամարտից զքո հեստելոցն՝ չարաբանական բերանս կարկեաց. և զեւրն շնորհեաց արդարն և անարատն՝ գտիչն ամենայնի, որ վասն մեղաց մերոց մատնեցաւ, և յարեաւ վասն զմեզ արդարացուցանելոյ։ Նմա փառք ի ձեռն քո, և քեզ բարեբանութիւն ընդ Հօր ամենակալի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

(ԴԱՐՁԵԼ ՆՈՐՈՒՆ ՆԱՐԵԿԱՑՒՈՅ).

Աղաչեմք և աղերսեմք արտասուալից հառաչմամբ յամենայն անձնէ՝ զփառաւորեալ արարչութիւնդ՝ անեղծ և անբաստեղծ անժամանակ Հոգւոյդ զթածի, որ բարեխօսդ ես վասն մեր յանմեռունչ հեծութիւնս՝ առ ողորմածդ Հայր, որ զսուրբն պահես, և զմեղուցեալսն մաքրես, և տաճարս կազմես կենդանի և կեցուցիչ կամաց բարձրելոյդ Հօր։ Որդ ազատեա զմեզ յամենայն անմաքուր գործոց, որ ոչ է հաճոյ քումդ բնակութեան, և մի՛ շինցին առ ի մէնջ՝ լուսոյդ շնորհաց փայլմունք ի տեսակացս աչաց իմաստից, վասն զի զքեզ ուսաք միանալ ի մեզ ի ձեռն աղօթից և ընտիր վարուց խնկելոց։ Եւ քանզի մինդ յԱրարդութենէդ պատարագի, և միւսդ ընդունի՝ հաճեալ ընդ մեզ հաշտարար արեամբ անդրանկի իւրոյ, իսկ դու ընկալցիս զմեր պաղատանս, և յարդարեսցես զմեզ օթեւանս պատուականս ամենայն պատրաստութեամբ ի վայելումն ճաշակման երկնաւոր գաւնդ, առանց պատժոց դատապարտութեան ընդունել զայս անմահացուցիչ մանանայս կենաց նորոյ փրկութեան։ Եւ հալեսցի ի հրոյս յայսմանէ գայթակղութիւնս մեր, որպէս մարգարէին կենդանախարոյկ կայծակամբն՝ ի ձեռն ունելեացն մատուցման, զի յամենայնի քոյդ քարոզեսցի զթութիւն, որպէս Որդւովդ Աստուծոյ՝ Հօր քաղցրութիւն, որ զանառակ որդին մերձեցոյց ի հայրենի ժառանգութիւնն, և զպոռնիկն յառաջեցոյց յերկնային արքայութիւնն՝ արդարոցն երանութեան։ Այո՛, այո՛, և ես մի եմ ի նոցանէ, և զիս ընկալ ընդ նոսին իբր մարդասիրութեան կարօտեալ մեծի, շնորհօք քո սպրեալ, զարեամբ Քրիստոսի ստացեալս։ Զի յայսմ ամենայնի՝ յամենայնում ծանիցի քո աստուածութիւնդ՝ ընդ Հօր փառաւորեալ համապատուաբար ի մի կամ՝ և ի մի իշխանութիւն գովութեան։

(Սրկ.—Քաջիր Յայնմ-.)։— Օրհնեա տէր։

Եպիսկոպոսն.— լեռայն։

Զի քո է զթութիւն և կարողութիւն, մարդասիրութիւն, զօրութիւն և փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Ապա փակեսցի վարագոյրն ։

Դպիրքն երգեսցեն զմեղեդի։

Պատարագիչն գնասցէ ի խորհրդանոցն, եւ նախասարկաւագն մատուսցէ զնշխարն ասելով ։

Եւ Ես խաղաղութեան զՏէր աղաչես ։

Զոր առեալ Քահանայն ի ձեռս տասցէ։

Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ։

Եւ դիցէ ի մաղզմայն ասելով ։

Յիշատակ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։ Որ բազմեալ հանգչի յանարուեստ աթոռ, զմահ խաչի յանձն էառ վասն ազգի մարդկան․ օրհնեցէք գովեցէք եւ բարձր արարէք զնա յաւիտեան։

Եւ ապա մատուսցէ նախասարկաւագն զգինին ասելով ։
Եւ Ես խաղաղութեան զՏէր աղաչես ։

Զոր առեալ քահանայն տասցէ։

Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբ։

Եւ հեղցէ զգինին խաչանիշ ի սկիհն ասելով ։

Յաղագս յիշատակի փրկագործ տնօրէնութեան Տեառն Աստուծոյ եւ Փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։ Որ ի կողահոս արեան աղբերէն նորոգեցան արարածք եւ անմահացան․ օրհնեցէք, գովեցէք եւ բարձր արարէք զնա յաւիտեան։

Առեալ քահանայն ի ձեռս զմաղզմայն հանդերձ նշխարաւն՝ տասցէ ի ծածուկ զաղօթս Յովհաննու Ոսկեբերանին ։

Տէր Աստուած մեր, որ զերկնաւոր հացդ զՏէրն մեր Յիսուս Քրիստոս զկերակուրդ ամենայն աշխարհի առաքեցեր փրկիչ եւ կեցուցիչ եւ բարերար, օրհնել եւ սրբել զմեզ․ ինքնին դու Տէր ☞ օրհնեա եւ այժմ զառաջադրութիւնս զայս։ Ընկալ զսա յերկնային քո սեղանդ։

Դիցէ զմաղզմայն հանդերձ նշխարաւ ի վերայ Սկհոյն ասելով ։

Յիշեա որպէս բարերար եւ մարդասէր զմատուցողս եւ վասն որոց մատուցանի։ Եւ զմեզ անդատապարտ պահեա ի քահանայագործութիւն աստուածային խորհրդոց քոց․ զի սուրբ եւ փառաւոր է ամենապատիւ մեծվայելչութիւն փառացդ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյդ սրբոյ այժմ եւ։

Եւ ապա ծածկեսցէ Քահանայն զսկիհն՝ ասելով ընդ սարկաւագին տուն առ տուն․ (Սաղմոս ՂԲ)․

Ալէլուիա ալէլուիա․

(Քհ․)։— Տէր թագաւորեաց, վայելչութիւն զգեցաւ․ զգեցաւ Տէր զօրութիւն ընդ մէջ իւր էած։

(Սրկ․)։— Հաստատեաց զաշխարհ զի մի սասանեսցի․ պատրաստ է աթոռ քո, ի սկզբանէ յաւիտենից դու ես ։

Ամբարձան գետք Տէր՝ եւ ամբարձին գետք զձայնս իւրեանց․ եւ յարիցեն գետք ի գնացս իւրեանց ։

Ի ձայնէ ջուրց բազմաց սքանչելի եղեն զբօսանք ծովու ։

Սքանչելի ես դու Տէր ի բարձունս․ վկայութեանց քոց մեք յոյժ հաւատացաք ։

Տան քում վայելէ սրբութիւն Տէր ընդ երկայն աւուրս ։

(Քհ․)։— Փառք Հօր եւ Որդ։

(Սրկ․)։— Այժմ եւ միշտ եւ յաւ։

Սարկաւագն մեղմ ձայնիւ․ երիցս։
Օրհնեա տէր ։

Քահանայն խաչակնքեսցէ ի վերայ սկհոյն ասելով․ երիցս։

Հոգին սուրբ ☞ եկեսցէ ի քեզ եւ զօրութիւն բարձրելոյն հովանի լիցի ի վերայ քո։

Նախասարկաւագն բերցէ զբուրվառն, եւ քահանայն արկցէ զխունկ, եւ առ Սկիհն խնկարկելով ասասցէ ։

Խունկ մատուցանեմ առաջի քո Քրիստոս բուրումն հոգեւորական։ Ընկալ ի սուրբ յերկնային եւ յիմանալի քո մատուցարանդ ի հոտ անուշից։ Առաքեա առ մեզ փոխարէն զշնորհս եւ զպարգեւս Հոգւոյդ սրբոյ․ եւ քեզ մատուցանեմք զփառս ընդ Հօր եւ ընդ Հոգւոյդ սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յա։

Բացցի վարագոյրն, եւ դպիրք սկսանիցին զշարական խնկոցն «Բարեխօսութեամբ»․ մինչ նոքա երգեն, Քահանայն՝ առաջի իւր ունելով զՆախասարկաւագն՝ որ ունիցի խաչ եւ մոմ ի ձեռսն՝ շուրջ դարձցի զսուրբ սեղանովն, եւ եկեալ խնկարկեսցէ առաջի սեղանոյն, եւ իջցէ իվայր ընդ Հիւսիսային աստիճանս բեմին, եւ քշոցակիրքն զկնի նորա, եւ խնկարկեալ որոց ելեն ի դասու՝ ելցէ ի բեմն ընդ Հարաւային աստիճանն․ իսկ եթէ ժափօր լինիցի, դպիրքն երգելով «զԲարեխօսութեամբն»՝ մտցեն ի մէջ ժողովրդեան ի Հիւսիսոյ կողմանէ, եւ Քահանայն Հանդերձ սարկաւագօք զկնի նոցա խնկարկելով առ ժողովուրդն շուրջանակի, մինչեւ եկեալ մտցեն ի Ճախակողման դասն․ Նախասարկաւագն կացցէ առաջի բեմին, եւ Քահանայն Հանդերձ քշոցակրօք ելցէ ի վեր ընդ Հարաւային աստիճանն, եւ խնկարկեալ երկրպագեսցէ սուրբ սեղանոյն։ Սարկաւագն առեալ զբուրվառն ի Քահանայէն, տացէ Նախասարկաւագին որ կայ առաջի բեմին յատեանն, եւ առեալ ի նմանէ զխաչն դիցէ յաստիճան սեղանոյն։

ՕՐՀՆՔ
ՍՐԲՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳԻ

Յաւարտ շարականի խնկոցն ասասցէ Նախասարկաւագն։
Օրհնեա տէր։

Քահանայն ի ձայն։

Օրհնեալ թագաւորութիւնն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յա։

Դպիրքն ասասցեն ժամամուտ ըստ պատշաճի աւուրն։ Եւ ապա Նախասարկաւագն։

Եւ Ես խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք․ ընկալ կեցո եւ ողորմեա․ Օրհնեա տէր։

Քահանայն ի ձայն։

Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ։

☞ Խաղաղութիւն ամենեցուն։

(Դպիրքն)։ — Եւ ընդ հոգւոյդ քում։

(Նխսրկ․)։ — Աստուծոյ երկրպագեսցուք։

(Դպ․)։ — Առաջի քո Տէր։

Նախասարկաւագն ելցէ ի վեր ի բեմն։

Քահանայն ի ձայն։

Տէր Աստուած մեր, որոյ կարողութիւնդ անքննին է եւ փառքդ անհասանելի, որոյ ողորմութիւնդ անչափ է, եւ գթութիւնդ անբաւ։ Դու ըստ առատ մարդասիրութեանդ քում նայեաց ի ժողովուրդս քո եւ ի տաճարս յայս սուրբ։ Եւ արա ընդ մեզ եւ ընդ աղօթակիցս մեր առատապէս զողորմութիւն քո եւ զգթութիւն։ Զի քեզ վայելէ փառք՝ իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ։

Եւ ասասցեն դպիրքն զճաշու սաղմոս եւ զշարական ըստ աւուր պատշաճի․ եւ յերգելն նոցա, Քահանայն ասասցէ զաղօթս ի ծածուկ։

Տէր Աստուած մեր, կեցո զժողովուրդս քո, եւ օրհնեա զժառանգութիւնս քո, զլրումն եկեղեցւոյ քո պահեա․ սրբեա զսոսա որք ողջունեցին սիրով զվայելչութիւն տան քո։ Դու զմեզ փառաւորեա աստուածային զօրութեամբ քով, եւ մի թողուր զյուսացեալս ի քեզ։ Զի քո է կարողութիւն եւ զօրութիւն եւ փառք յաւիտեանս․ ամէն։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

Որ հասարակաց զայս եւ միաձայն մեզ ամենեցուն ուսուցեր աղօթել, եւ զերկուց եւ զերից միաձայնելոց յանուն քո զխնդրուածս պարգեւել խոստացար։ Դու եւ այժմ զծառայից քոց խնդրուածս առ ի յօգուտն կատարեա, շնորհելով մեզ յայսմ յաւիտենիս զգիտութիւն քում ճշմարտութեան, եւ ի հանդերձեալն զկեանսն յաւիտենականս պարգեւելով։ Զի բարերար եւ մարդասէր ես

Աստուած, եւ քեզ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ:

Եւ ի վերջին տան շարականին՝ Քահանայն երկրպագելով սեղանոյն՝ առցէ զսուրբ աւետարանն ի ձեռս, եւ տացէ զաղօթս զայս ի ծածուկ։

Տէր Աստուած մեր, որ կարգեցեր յերկինս զդասս եւ զզինուորութիւնս հրեշտակաց եւ հրեշտակապետաց ի սպասաւորութիւն փառաց քոց: Արա եւ այժմ ընդ մուտս մեր մտանել եւ սրբոց հրեշտակաց, եւ լինել պաշտօնակից մեզ եւ փառաբանակից քում բարերարութեանդ:

(Սրկ.): — Օրհնեա տէր:

Քահանայն ի ձայն։

Զի քո է կարողութիւն եւ զօրութիւն եւ փառք յաւիտեանս. ամէն:

Նախասարկաւագն գոչեսցէ բարձր ձայնիւ։

Պռօսխումէ:

(Դպ.): — Սուրբ Աստուած, սուրբ եւ հզօր:

Իսկ Քահանայն համբուրելով զսուրբ աւետարանն տացէ սարկաւագին. որ բարձրացուցեալ վերաբերեսցէ շուրջ զսեղանովն ի հիւսիսոյ ընդ հարաւ։ Եւ ի վերաբերելն՝ Քահանայն ասասցէ զաղօթս ի ծածուկ։

Աստուած սուրբ՝ որ ի սուրբս հանգուցեալ ես, եւ երեքսրբեան ձայնիւ սերովբէք գովեն զքեզ՝ եւ քերովբէք փառաբանեն, եւ ամենայն երկնային զօրութիւնք քեզ երկիր պագանեն: Որ ի չգոյէ ի գոյ ածեր զամենայն արարածս. որ արարեր զմարդն ըստ պատկերի քում եւ նմանութեան, եւ ամենայն շնորհիւ քով զնա զարդարեցեր եւ ուսուցեր խնդրել զիմաստութիւն եւ զգօնութիւն: Եւ ոչ անտես արարեր զմեղուցեալն, այլ եդեր ի վերայ նորա ապաշխարութիւն փրկութեան: Որ արժանի արարեր զմեզ զնուաստացեալ եւ զանարժան ծառայքս քո ի ժամուս յայսմիկ, կալ առաջի փառաց սրբութեան սեղանոյ քո, եւ զօրինաւոր պաշտօն, զերկրպագութիւն եւ զփառաբանութիւն մատուցանել Քեզ: Դու Տէր, ընկալ ի բերանոյ մեղաւորացս զերեքսրբեան օրհնութիւնս, եւ պահեա զմեզ քոյին քաղցրութեամբդ. Թող մեզ զամենայն յանցանս մեր զկամայ եւ զակամայ: Սրբեա զհոգի եւ զմիտս մեր, եւ շնորհեա սրբութեամբ պաշտել զքեզ զամենայն աւուրս կենաց մերոց, բարեխօսութեամբ սրբուհւոյ Աստուածածնին եւ ամենայն սրբոց քոց՝ որք յաւիտենից քեզ հաճոյացան: Զի սուրբ ես Տէր Աստուած մեր, եւ քեզ վայելէ փառք՝ իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւի:

Եւ յաւարտ երեքսրբենին, սարկաւագն քարոզեսցէ։

Եւ ևս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսս։

Վասն խաղաղութեան ամենայն աշխարհի։

Վասն ամենայն սուրբ և ուղղափառ եպիս։

Վասն Հայրապետին մերոյ Տեառն։

Վասն վարդապետաց, քահանայից։

Վասն հոգւոցն հանգուցելոց։

Եւևս միաբան վասն Ճշմարիտ։

Զանձինս մեր և զմիմեանս։

Ողորմեա մեզ Տէր Աստուած մեր։

Դպիրքն ասասցեն Տէր ողորմեա. Ցիշեա Տէր, եւլն,

Եւ Քահանայն բազկատարած ասասցէ զաղօթս ի ծածուկ։

Տէր Աստուած մեր, զբազկատարած զաղաչանս ծառայից քոց վերընկալցիս, եւ ողորմեսցիս ըստ մեծի ողորմութեան քում: Զգթութիւն քո առաքեա ի վերայ մեր եւ ամենայն ժողովրդեանս՝ որք ակն ունին առ ի քէն առատ ողորմութեանդ:

(Սրկ.): — Օրհնեա տէր:

(Քհ. — ի ձայն.): — Զի ողորմած եւ մարդասէր ես Աստուած գոլով, եւ քեզ վայելէ փառք՝ իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յա:

Ցետ այսորիկ պատարագիչն, եթէ իցէ Եպիսկոպոս եւ առաջնորդ վիճակի, երկրպագեսցէ սեղանոյն եւ եկեալ բազմեսցի յաթոռն։

Դպիրք ըստ խորհրդոյ աւուրն ընթերցցին զմարգարէական եւ զառաքելական գիրս։ Եւ ապա Ալէլուիա, սաղմոս ըստ ցուցանելոյ ընթերցուածոյն:

(Նխսրկ.): — Օրթի:

Պատարագիչն խաչակնքեսցէ ի վերայ ժողովրդեան ասելով։

Խաղաղութիւն ամենեցուն:

(Դպ.): — Եւ ընդ հոգւոյդ քում:

(Նխսրկ.): — Երկիւղածութեամբ լուարու՛ք:

(Սարկաւագն դառնալով առ ժողովուրդն.) Սրբոյ Աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ։

(Դպ.): — Փառք քեզ Տէր Աստուած մեր:

(Նխսրկ.): — Պռօսխումէ:

(Դպ.) — Ասէ Աստուած:

Սարկաւագն ընթերցցի զԱւետարանն սուրբ. եւ յաւարտմանն, դպիրք ասասցեն եղանակաւ։

Փառք քեզ Տէր Աստուած մեր։

Սարկաւագն դարձցի յարեւելս եւ բարձրացուցեալ ի վեր զսուրբ աւետարանն, ասասցէ զՆիկիական դաւանութիւնն։

Հաւատամք ի մի Աստուած ի Հայրն ամենակալ, յարարիչն երկնի և երկրի, երեւելեաց եւ աներեւութից: Եւ ի մի Տէր Յիսուս Քրիստոս՝ յՈրդին Աստուծոյ ծնեալն յԱստուծոյ Հօրէ միածին, այսինքն յէութենէ Հօր: Աստուած յԱստուծոյ՝ լոյս ի լուսոյ՝ Աստուած ճշմարիտ յԱստուծոյ ճշմարտէ, ծնունդ և ոչ արարած:

Նոյն ինքն ի բնութենէ Հօր, որով ամենայն ինչ եղեւ յերկինս՝ և ի վերայ երկրի, երեւելիք և աներեւոյթք: Որ յաղագս մեր մարդկան և վասն մերոյ փրկութեան իջեալ յերկնից, մարմնացաւ, մարդացաւ, ծնաւ կատարելապէս ի Մարիամայ սրբոյ կուսէն՝ Հոգւովն սրբով:

Որով էառ մարմին, հոգի և միտք և զամենայն որ ինչ է ի մարդ՝ ճշմարտապէս եւ ոչ կարծեօք: Չարչարեալ, խաչեալ, թաղեալ, յերրորդ աւուր յարուցեալ, ելեալ ի յերկինս նովին մարմնով նստաւ ընդ աջմէ Հօր: Գալոց է նովին մարմնովն և փառօք Հօր ի դատել զկենդանիս և զմեռեալս, որոյ թագաւորութեանն ոչ գոյ վախճան:

Հաւատամք և ի սուրբ Հոգին յանեղն և ի կատարեալն, որ խօսեցաւ յօրէնս և ի մարգարէս և յաւետարանս: Որ էջն ի Յորդանան, քարոզեաց զառաքեալսն և բնակեցաւ ի սուրբսն:

Հաւատամք և ի մի միայն ընդհանրական և առաքելական Եկեղեցի, ի մի մկրտութիւն, յապաշխարութիւն, ի քաւութիւն և ի թողութիւն մեղաց, ի յարութիւն մեռելոց, ի դատաստանն յաւիտենից հոգւոց և մարմնոց, յարքայութիւնն երկնից, և ի կեանսն յաւիտենականս:

Իսկ որք ասեն՝ էր երբեմն՝ յորժամ ոչ էր Որդին, կամ էր երբեմն՝ յորժամ ոչ էր սուրբ Հոգին, կամ թէ՝ յոչ էից եղեն, կամ յայլմէ էութենէ ասեն լինել զՈրդին Աստուծոյ և կամ զսուրբ Հոգին, և թէ՝ փոփոխելիք են կամ այլայլելիք, զայնպիսիսն նզովէ կաթուղիկէ և առաքելական սուրբ Եկեղեցի:

(Նխսրկ.): — Օրհնեա տէր։

Քահանայն համբուրեսցէ զաւետարանն եւ ասասցէ ի ձայն, (զասացեալն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչի)։

Իսկ մեք փառաւորեսցուք որ յառաջ քան զյաւիտեանս, երկիր պագանելով սրբոյ Երրորդութեան եւ միոյ Աստուածութեան Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ:

(Սրկ.): — Եւ ևս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսս։

(Դպ.): — Տէր ողորմեա։

(Սրկ.): — Եւ ևս հաւատով աղաչեսցուք և խնդրեսցուք ի Տեառնէ Աստուծոյ և ի Փրկչէն մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ ի ժամուս պաշտաման և աղօթից. զի արժանի ընդունելութեան արասցէ, լուիցէ Տէր ձայնի աղաչանաց մերոց, ընկալցի զխնդրուածս սրտից մերոց, թողցէ զյանցանս մեր, ողորմեսցի ի վերայ մեր։ Աղօթք մեր և խնդրուածք յամենայն ժամ մտցեն առաջի մեծի Տէրութեան Նորա, և Նա տացէ մեզ միաբան միով հաւատով և արդարութեամբ վաստակել ի գործս բարեաց. զի զողորմութեան զշնորհս իւր արասցէ ի վերայ մեր Տէրն ամենակալ, կեցուսցէ և ողորմեսցի։

(Դպ.): — Կեցո Տէր։

(Սրկ․)։— Զժամս սուրբ Պատարագիս և զաառ։ Զհրեշտակ խաղա։ Զքաւութիւն և զթողութ։ Զսրբոյ Խաչին։ Եւ ևս միւ։ Զանձինս մեր։ Ողորմեաց։

(Դպ․)։—Շնորհեա Տէր, տէր ողորմեա, քեզ տեառնդ ելն։

Մինչ նոքա երգեն, Քահանայն ասասցէ զաղօթս ի ծածուկ։

Տէր մեր եւ փրկիչ Յիսուս Քրիստոս, որ մեծդ ես ողորմութեամբ, եւ առատ պարգեւօք բարերարութեան քո։ Որ դու քոյին կամաւ ի ժամուս յայսմիկ համբերեցեր չարչարանաց խաչի եւ մահու յաղագս մեղաց մերոց, եւ պարգեւեցեր առատապէս զպարգեւս Հոգւոյդ սրբոյ երանելի առաքելոցն։ Հաղորդս արա եւ զմեզ Տէր, աղաչեմք զքեզ՝ աստուածային պարգեւացդ, թողութեան մեղաց եւ ընդունելութեան Հոգւոյդ սրբոյ։

(Սրկ․)։— Օրհնեա տէր։

Քահանայն․— ի ձայն։

Որպէս զի արժանաւոր եղիցուք գոհութեամբ փառաւորել զքեզ ընդ Հօր եւ սուրբ Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտ։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

(Դպ․)։— Եւ ընդ հոգւոյդ քում։

(Սրկ․)։— Աստուծոյ երկրպագեսցուք։

(Դպ․)։— Առաջի քո տէր։

Քահանայն․— ի ձայն։

Խաղաղութեամբ քով Քրիստոս Փրկիչ մեր, որ ի վեր է քան զամենայն միտս եւ զբանս, ամրացո զմեզ եւ աներկիւղ պահեա յամենայն չարէ. հաւասարեա զմեզ ընդ ճշմարիտ երկրպագուս քո՝ որք հոգւով եւ ճշմարտութեամբ քեզ երկիր պագանեն. վասն զի ամենասուրբ Երրորդութեանդ վայելէ փառք՝ իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից։

Օրհնեալ Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս. ամէն։

(Սրկ․)։— Օրհնեա տէր։

Քահանայն․— ի ձայն։

Տէր Աստուած օրհնեսցէ զամե։

(Դպ․)։— Ամէն։

Քահանայն հանցէ զնոյրն. իսկ եթէ Եպիսկոպոս իցէ՝ զթագն եւ զեմիփորոնն։

(Սրկ․)։— Մի՛ ոք յերեխայից, մի՛ ոք ի թերահաւատից, և մի՛ ոք յապաշխարողաց և յանմաքրից մերձեսցի յաստուածային խորհուրդս։

(Դպ․)։— Մարմին տէրունական և արիւն փրկչա։

(Սրկ․)։— Սաղմոս ասացէք Տեառն Աստուծոյ մերում Դպիրք ձայնիւ քաղցրութեամբ զերգս հոգևորս։

(Դպ․)։— Սրբասացութիւն ըստ աւուրն պատշաճի։

Սարկաւագն վերաբերեսցէ ի խորհրդանոցէն զնուիրեալ հացն եւ զգինին առ Քահանայն։

Իսկ մինչ դպիրքն երգեն՝ Քահանայն խոնարհեցուցեալ զգլուխն առաջի սուրբ սեղանոյն աղօթեսցէ ի ծածուկ։

Ոչ ոք արժանի է յըմբռնելոցս մարմնաւոր ախտիւք եւ ցանկութեամբ՝ մատչել ի սեղան քո, կամ սպասաւորել արքունական փառաց քոց։ Քանզի պաշտել զքեզ մեծ եւ ահաւոր՝ երկնաւոր զօրութեանցդ իսկ է, սակայն վասն անչափ բարերարութեան քո՝ անպարագրելի Բանդ Հօր եղեր մարդ եւ Քահանայապետ մեր երեւեցար, եւ իբրեւ Տէր ամենեցուն՝ այսմ սպասաւորութեան եւ անարիւն զենման՝ զքահանայութիւն աւանդեցեր մեզ։ Վասն զի դու ես Տէր Աստուած մեր, որ տիրես երկնաւորաց եւ երկրաւորաց։ Որ ի վերայ քերովբէական աթոռոյ բազմիս, սերովբէից Տէր եւ թագաւոր Իսրայէլի։ Որ միայն սուրբ ես եւ ի սուրբս հանգուցեալ. աղաչեմ զքեզ՝ միայն բարերար եւ հեշտալուր, նայեա յիս ի մեղուցեալ եւ յանպիտան ծառայս քո, եւ սրբեա զհոգի եւ զմիտս իմ

յամենայն պղծութենէ չարին. եւ բաւականացո զիս զօրութեամբ սուրբ Հոգւոյդ, որ զգեցեալ եմ զքահանայական շնորհ, կալ առաջի սրբոյ սեղանոյս եւ քահանայագործել զքո անարատ մարմինդ եւ զպատուական արիւնդ։ Քեզ խոնարհեցուցեալ ըզպարանոցս իմ՝ մաղթեմ, մի՛ դարձուցաներ զերեսս քո յինէն, եւ մի՛ մերժեր զիս ի ծառայից քոց. այլ արժանի արա մատուցանել քեզ զընծայս զայս յինէն ի մեղուցեալ եւ յանարժան ծառայէս քումմէ։ Վասն զի դու ես որ մատուցանես եւ մատչիս եւ ընդունիս, եւ տաս Քրիստոս Աստուած մեր։ Եւ քեզ փառս մատուցանեմք հանդերձ անըսկիզբն քո Հարբդ եւ ամենասուրբ եւ բարերար Հոգւովդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւի։

Քահանայն խնկարկելով սեղանոյն եւ սկհոյն ընկալցի զընծայսըն, եւ դառնալով բարձրացուսցէ ի տես ժողովրդեան. եւ ապա դարձցի եւ բազմեցուսցէ ի սեղանն. եւ լուասցէ զծայրս մատանց ձեռաց իւրոց՝ ասելով զմի տուն սաղմոս ի ծածուկ.

Լուացից սրբութեամբ զձեռս իմ․ Եւն։

(Սրկ․)։ – Եւ ևս խաղաղութեան զՏէր աղաչես։

(Դպ․)։— Տէր ողորմեա։

(Սրկ․)։— Եւ ևս հաւատով և սրբութեամբ կացցուք յաղօթս առաջի սրբոյ սեղանոյս Աստուծոյ, ահիւ, մի խղճիւ և գայթակղութեամբ, մի՛ նենգութեամբ և խորամանկութեամբ, մի՛ պատրանօք և խաբէութեամբ, մի՛ երկմտութեամբ և մի՛ թերահաւատութեամբ, այլ ուղիղ վարուք, պարզ մտօք, միամիտ սրտիւ, կատարեալ հաւատով, լցեալ սիրով, լի և առաւելեալ ամենայն գործովք բարութեան, կացցուք յաղօթս առաջի սրբոյ սեղանոյս Աստուծոյ, և գտցուք զողորմութեան զշնորհս յաւուր յայտնութեան և ի միւսանգամ գալստեան Տեառն մերոյ և Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի. կեցուսցէ և ողորմեսցի։

(Դպ․)։— Կեցո տէր եւ ողորմեա։

Մինչ նոքա քարոզեն, Քահանայն բազկատարած աղօթեսցէ ի ծածուկ։

Տէր Աստուած զօրութեանց եւ արարիչ ամենայն լինելութեանց, որ յանէութենէ զընաւս ի ցուցակութիւն ածեալ գոյացուցեր։ Որ եւ զմեր զհողեղէն բնութիւնս պատուեալ մարդասիրապէս՝ այսպիսի ահաւոր եւ անպատում խորհրդոյ կարգեցեր սպասաւորս։ Դու Տէր, որում պատարագեմք զպատարագիսս՝ ընկա՛լ առ ի մէնջ զառաջադրութիւնս զայս, եւ աւարտեա զսա ի խորհրդականութիւն մարմնոյ եւ արեան միածնի քո, դեղ թողութեան մեղաց պարգեւեա ճաշակողացս զհացս զայս եւ զբաժակս։

Քահանայն բացցէ կիսով չափ զծածկոց սկհոյն, որպէս զի երբեւեսցի սուրբ նշխարն ի վերայ մաղզմային ըստ եղերաց։

(Սրկ․)։— Օրհնեա տէր։

Քահանայն․ — ի ձայն։

Շնորհօք եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, ընդ որում քեզ Հօր՝ միանգամայն եւ Հոգւոյդ սրբոյ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն։

Խաղաղութիւն ամենեցուն։

(Դպ․)։— Եւ ընդ հոգւոյդ քում։

(Սրկ․)։— Աստուծոյ երկրպագեսցուք։

(Դպ․)։— Առաջի քո տէր։

Քահանայն փոքր ինչ հեռացեալ ի տեղւոջէն կացցէ ձեռնամած՝ յաջ կողմն քովնտի՝ ունելով զաչս իւր յընծայսն, եւ նախասարկաւագին համբուրեալ զսեղանն եւ զաջ Քահանային՝ ի ձայն բարձր ասասցէ Ողջոյն տուք միմեանց, եւ իջեալ ընդ հիւսիսային աստիճանս տայցէ զողջոյն երիցագունի քահանայիցն բոլորելոց առաջի բեմին ի փոքր ատենի, իսկ երիցագոյնն ի քահանայից տացէ ողջոյն յաջմէ եւ յահեկէ քահանայիցն եւ նոքա միմեանց եւ բոլոր ժողովրդեան. եւ նախասարկաւագն վերստին բարձրասցի ի բեմն ընդ հարաւային աստիճանսն. եւ Քահանայն դարձցի ի սեղանն եւ սքօղեսցէ զսկիհն։

(Դպ․)։— Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեա։

(Սրկ․)։— Ահիւ կացցուք, երկիւղիւ կացցուք, բարւոք կացցուք և նայեցարուք զգուշութեամբ։

(Դպ․)։— Առ քեզ Աստուած։

(Սրկ․)։— Պատարագ Քրիստոս մատչի Գառն Աստուծոյ։

(Դպ․)։— Ողորմութիւն եւ խաղաղութիւն եւ պատարագ օրհնութեան։

(Սրկ․)։—Օրհնեա տէր։

Քահանայն. — ի ձայն։

Շնորհք, սէր եւ աստուածային սրբարար զօրութիւնն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ, եղիցի ☞ ընդ ձեզ ընդ ամենեսեան:

(Դպ.)։— Ամէն: Եւ ընդ հոգւոյդ քում:

(Սրկ.)։—Զդրունս, զդրունս ամենայն իմաստութեամբ և զգուշութեամբ, ի վեր ընծայեցուցէք զմիտս ձեր աստուածային երկիւղիւ:

(Դպ.)։— Ունիմք առ քեզ Տէր ամենակալ:

(Սրկ.)։— Եւ գոհացարուք զՏեառնէ բոլորով սրտիւ:

(Դպ.)։— Արժան եւ իրաւ:

Մինչ նոքա երգեն. քահանայն ձեռնամած աղօթեսցէ ի ծածուկ.

Արժան է ստուգապէս եւ իրաւ՝ ամենայորդոր փութով միշտ երկիր պագանելով փառաւորել զքեզ Հայր ամենակալ: Որ զքոյին անզննելի եւ արարչակից Բանիւդ զանիծիցն բարձեր զկրճիմն: Որ ժողովուրդ իւրեան առեալ զեկեղեցի սեպհականեաց զհաւատացեալս ի քեզ: Եւ զննելի բնութեամբ ըստ ի կուսէն տնտեսութեան՝ հաճեցաւ բնակել ի մեզ: Եւ նորագործ աստուածապէս ճարտարապետեալ՝ զերկիրս երկին արար: Վասն զի որում ոչն հանդուրժէին առաջի կալ զուարթնոցն ջոկք՝ զարհուրեալք ի փայլակնացայտ եւ յանմատոյց լուսոյ աստուածութեանդ, եղեալ այդպիսիդ մարդ՝ յաղագս մերոյ փրկութեան, շնորհեաց մեզ ընդ երկնայինսն պարել զհոգեղէն պարս:

(Սրկ.)։— Օրհնեա տէր:

Քահանայն. — ի ձայն։

Եւ ընդ սերովբէսն եւ ընդ քերովբէսն միաձայն սրբասացութեամբ յօրինել նուագս, եւ համարձակապէս գոչելով աղաղակել ընդ նոսին եւ ասել:

(Դպ.)։— Սուրբ՝ Սուրբ՝ Սուրբ տէր զօրութեանց, լի են երկինք եւ երկիր փա։

Մինչ նոքա երգեն, Քահանայն բազկատարած աղօթեսցէ ի ծածուկ.

Սուրբ՝ սուրբ՝ սուրբ ես ճշմարտապէս եւ ամենասուրբ, եւ ո՞վ ոք պանծասցի բովանդակել բանիւ զքո ի մեզ զանբաւ բարեգործութեանդ զեղմունս: Որ եւ անդէն իսկ ի նախնումն զանկեալն ընդ մեղօք զանազան եղանակօք խնամեալ սփոփեցեր, մարգարէիւք՝ օրինացն տուչութեամբ՝ քահանայութեամբ եւ ստուերակերպ երնջուցն մատուցմամբ: Իսկ ի վախճան աւուրցս այսոցիկ՝ զբովանդակ իսկ զպարտեաց մերոց խզեալ զգատակնիք՝ ետուր մեզ զորդիդ քո միածին՝ պարտապան եւ պարտս, զենումն եւ օծեալ, Գառն եւ երկնաւոր հաց, քահանայապետ եւ պատարագ: Վասն զի նինքն է բաշխող, եւ նոյն ինքն բաշխի ի միջի մերում միշտ անծախապէս: Վասն զի եղեալ հաւաստեաւ եւ առանց ցնորից մարդ, եւ անշփոթ միաւորութեամբ մարմնացեալ յԱստուածածնէն եւ ի սուրբ կուսէն Մարիամայ, ճանապարհորդեաց ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեղաց: Եւ յաշխարհակեցոյց եւ յառիթն փրկութեան մերոյ եկեալ կամաւ ի խաչն,

Քահանայն երկրպագեալ սեղանոյն բացցէ զսկիհն եւ առցէ զնուիրեալ հացն ի ձեռս իւր եւ ասասցէ.

առեալ զհացն ի սուրբ՝ յաստուածային՝ յանմահ՝ յանարատ եւ յարարչագործ իձեռս իւր՝ ☞ օրհնեաց՝ գոհացաւ՝ եբեկ՝ ետ իւրոց ընտրեալ սուրբ եւ բազմեալ աշակերտացն ասելով:

(Սրկ.)։— Օրհնեա տէր:

Քահանայն. — զսուրբ հացն մատամբք երկուց ձեռացն ըմբռնեալ ասասցէ ի ձայն։

Առէք կերէք, ԱՅՍ Է ՄԱՐՄԻՆ ԻՄ, որ վասն ձեր եւ բազմաց բաշխի ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:

(Դպ.)։ — Ամէն։

Քահանայն զսուրբ մարմինն մաղզմայիւ եդեալ ի վերայ սեղանոյն, եւ առեալ ի ձեռս իւր զսկիհն. ասասցէ ի ծածուկ.

Նոյնպէս եւ զբաժակն առեալ, ☞ օրհնեաց՝ գոհացաւ՝ էարբ՝ ետ իւրոց ընտրեալ սուրբ եւ բազմեալ աշակերտացն ասելով:

(Սրկ.)։ — Օրհնեա տէր։

Քահանայն երկու ձեռամբ փոքր ինչ ի սեղանոյն վերացուցեալ զսկիհն ասասցէ ի ձայն։

Արբէք ի սմանէ ամենեքեան, ԱՅՍ Է ԱՐԻՒՆ ԻՄ ՆՈՐՈՅ ՈՒԽՏԻ, որ յաղագս ձեր եւ բազմաց հեղանի ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:

(Դպ.)։— Ամէն։ Հայր երկնաւոր, որ զոր։

Քահանայն. եդեալ զմաղզմայն ի վերայ սկհոյն սքօղեսցէ, եւ կալեալ զսկիհն երկոքումբք ձեռօք, ասասցէ ի ծածուկ.

Եւ զսոյն միշտ իւր յիշատակ առնել պատուիրան աւանդեաց մեզ բարերար Որդիդ քո միածին, եւ իջեալ ի ստորին վայրս մահու մարմնովն՝ զոր ի մերմէս ընկալաւ յաղգակցութենէ, եւ զնիգս դժոխոցն ազարտեալ հզօրեղապէս, զքեզ միայն ծանոյց մեզ՝ ճշմարիտ Աստուած, զԱստուածդ կենդանեաց եւ մեռելոց:

Եւ արդ մեք Տէր՝ ըստ այսմ հրամանատրութեան յառաջ բերեալ զայս խորհուրդ փրկական մարմնոյ եւ արեան միածնի քո, յիշեմք զդորա որ վասն մեր զփրկագործ չարչարանսն, զկենսատու խաչելութիւնն, զերեքօրեայ Թաղումնն, զերանելի Յարութիւնն, զաստուածապէս Համբարձումնն, զնստելն ընդ աջմէ քո Հայր, զահաւոր եւ զփառաւորեալ զմիւսանգամ Գալուստն խոստովանիմք եւ օրհնեմք:

(Սրկ.)։ — Օրհնեա տէր։

Քահանայն. — զսուրբ խորհուրդն վերացուցեալ ի սեղանոյն սակաւ ինչ. մատուսցէ առ Հայր ասելով ի ձայն։

Եւ զքոյս ի քոյոց քեզ մատուցանեմք ըստ ամենայնի եւ յաղագս ամենեցուն:

(Դպ.)։— Յամենայնի օրհնեալ ես Տէր։

Մինչ նոքա երգեն՝ քահանայն զսուրբ խորհուրդն եդեալ ի վերայ սեղանոյն, բազկատարած աղօթեսցէ ի ծածուկ.

Զքեզ արդարեւ Տէր Աստուած մեր գովեմք, եւ զքէն գոհանամք հանապազ, որ զանց արարեր զմերոյ անարժանութեամբս, այսպիսի ահաւոր եւ անպատում խորհրդոյ կարգեցեր սպասաւորս, ոչ յաղագս մերոց ինչ բարեգործութեանց, յորոց յոյժ թափուր եմք եւ միշտ ունայն գտանիմք հանապազ, այլ ի քո բազմազեղ ներողութիւնդ յանդ ապաւինեալ՝ համարձակիմք մերձենալ ի սպասաւորութիւն մարմնոյ եւ արեան միածնի քո Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պա:

(Սրկ.)։ — Օրհնեա տէր։

Քահանայն. — ի ձայն.

☞ Խաղաղութիւն ամենեցուն:

(Դպ.)։ — Եւ ընդ հոգւոյդ քում։

(Սրկ.)։ — Աստուծոյ երկրպագեսցուք։

(Դպ.)։— Առաջի քո Տէր։ Որդի Աստուծոյ որ։

Մինչ նոքա երգեն՝ քահանայն խոնարհեալ երկիր պագցէ սեղանոյն եւ ասասցէ զաղօթս ի ծածուկ.

Երկիր պագանեմք՝ եւ աղաչեմք՝ եւ խնդրեմք ի քէն բարերար Աստուած, առաքեա՛ ի մեզ եւ յառաջի եղեալ ընծայս յայս՝ զմիտնջենաւորակից քո եւ զէակից սուրբ Հոգւոյդ:

Ապա բացեալ դռնակաց սկիսին, ասցէ յաւելակ ձեռն զմաղզմայն. եւ երիցս խաչակնքեսցէ զսուրբ հացս. եւ նախաարկաւագին կացեալ առ ընթեր խնկարկեսցէ։

Քահանայն։ — ի ծածուկ։

Որով զհացս ☞ օրհնեալ, մարմին ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:

Նախաարկաւագն ի ցած. Ամէն։

Քահանայն։ — ի ծածուկ։

Որով զհացս ☞ օրհնեալ, մարմին ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:

Նախաարկաւագն ի ցած. Ամէն։

Քահանայն։ — ի ծածուկ։

Որով զհացս ☞ օրհնեալ, մարմին ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:

Նախաարկաւագն ի ցած. Ամէն։

Եւ եղեալ զմաղզմայն ի վերայ սեղանոյն. առցէ յաւելակ ձեռն զսկիհն. եւ խաչակնքեսցէ երիցս ասելով։

Քահանայն։ — ի ծածուկ։

Եւ զբաժակս ☞ օրհնեալ, արիւն ստուգապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:

Նախաարկաւագն ի ցած. Ամէն։

Քահանայն։ — ի ծածուկ։

Եւ զբաժակս ☞ օրհնեալ, արիւն ստուգապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:

Նախաարկաւագն ի ցած. Ամէն։

Եւ զբաժակս ☞ օրհնեալ, արիւն ստուգապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:

Նախաարկաւագն ի ցած. Ամէն։

Ապա զմաղզմայն հանդերձ սուրբ մարմնովն եդեալ ի վերայ սկիհոյն, խաչակնքեսցէ երիցս ասելով։

Քահանայն։ — ի ծածուկ։

Որով զհացս եւ զգինիս ☞ օրհնեալ, մարմին եւ արիւն ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:

Նախաարկաւագն ի ցած. Ամէն։

Քահանայն։ — ի ծածուկ։

Որով զհացս եւ զգինիս ☞ օրհնեալ, մարմին եւ արիւն ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:

Նախաարկաւագն ի ցած. Ամէն։

Քահանայն։ — ի ծածուկ։

Որով զհացս եւ զգինիս ☞ օրհնեալ, մարմին եւ արիւն ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի: Փոխարկելով Հոգւովդ քով սրբով:

Նախաարկաւագն ի ցած. Ամէն։

Ապա հանրաբերեալ քահանային զսեղանն, սրբեսցէ զսկիհն։

(Սէկ.)։ — Օրհնեա՛ տէր։

Քահանայն։ — ի ձայն։

Որպէս զի եղիցի սա ամենեցուն մեզ մերձեցելոցս՝ յանդատապարտութիւն, ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:

(Դպ.)։ — Հոգի Աստուծոյ որ զփառակ։

Քահանայն ոչ եւս խաչակնքեսցէ պատուհեաւ ի վերայ խորհրդոյն. եւ զձեռն խնարհագոյն քան զսկիհն տարածեսցէ. եւ զաչսն միշտ առ սուրբ խորհուրդն յաւեալ ունիցի։

Քահանայն։ — ի ծածուկ։

Սովաւ շնորհեա՛ զսէր՝ զհաստատութիւն եւ զբղձալի զխաղաղութիւն ամենայն աշխարհի, սրբոյ եկեղեցւոյ եւ ամենայն ուղղափառ եպիսկոպոսաց, քահանայից, սարկաւագաց, թագաւորաց, աշխարհի, իշխանաց, ժողովրդոց, ճանապարհորդաց, նաւելոց,

կապելոց, վտանգելոց, աշխատելոց, եւ որք ի պատերազմունս բարբարոսաց: Սովաւ եւ օդոյ շնորհեա՛ զբարեխառնութիւն, եւ անդոյ զպտղաբերութիւն, եւ ախտացելոց ի պէս պէս ցաւս՝ փութապէս զառողջութիւն: Սովաւ հանգո՛ զամենեսեան յառաջագոյն զննջեցեալսն ի Քրիստոս, զնախահարս, զհայրապետս, զմարգարէս, զառաքեալս, զվկայեալս, զեպիսկոպոսունս, զերիցունս, զսարկաւագունս, եւ զբնաւ ուխտ եկեղեցւոյ քոյ սրբոյ, եւ զամենեսեան՝ որ յաշխարհական կարգէ՝ զարս եւ զկանայս հաւատով վախճանեալս:

(Սէկ.)։ — Օրհնեա՛ Տէր։

Քահանայն։ — ի ձայն։

Ընդ որս եւ մեզ այդ արասցես բարերար Աստուած, աղաչեմք:

(Դպ.)։ — Յիշեա՛ Տէր եւ ողորմեա՛։

Քահանայն։ — ի ձայն։

Աստուածածնի սրբոյ կուսին Մարիամու, եւ Յովհաննու Մկրտչի, Ստեփաննոսի նախավկայի եւ ամենայն սրբոյ եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

(Դպ.)։ — Յիշեա՛ Տէր եւ ողորմեա՛։

Սարկաւագունք անցցեն յաջակողմն սեղանոյն եւ կացցեն կարգաւ, եւ նախաարկաւագին յառաջ մատուցեալ քարոզեսցէ. Առաքելոց սրբոց, մաս։

(Դպ.)։ — Յիշեա՛ Տէր եւ ողորմեա՛։

(Նխարդ.)։ — Օրհնեալ գովեալ։ (Կամ ըստ աւուր պատշաճի)։

(Դպ.)։ — Փառք յարութեան քո Տէր։ (Կամ ըստ աւուր պատշաճի)։

Ապա նախաարկաւագին անցեալ ի գլուխս կարգի սարկաւագացն, ձեռնամած ասասցին միաբան. Առաջնորդացն մերոց. Մինանցելոց. Երէցն։ Եւ դպիրք առ մի մի տուն ասասցեն, Յիշեա՛ Տէր և ողորմեա՛։ Եւ մինչ նոքա քարոզին. քահանայն ասասցէ զաղօթս ի ծածուկ։

Յիշեա՛ Տէր եւ ողորմեա՛, եւ օրհնեա՛ զսուրբ կաթուղիկէ եւ զառաքելական եկեղեցի քո, զոր փրկեցեր պատուական արեամբ միածնի քո եւ ազատեցեր խաչիւն սրբով: Շնորհեա՛ սմա զանշարժ զխաղաղութիւն:

Յիշեա՛ Տէր եւ ողորմեա՛, եւ օրհնեա՛ զամենայն ուղղափառ եպիսկոպոսունս՝ որք ուղիղ վարդապետութեամբ համառօտեն ի մեզ զբանն ճշմարտութեան:

(Սէկ.)։ — Օրհնեա՛ տէր։

Քահանայն։ — ի ձայն։

Եւ առաւել զԵպիսկոպոսապետն մեր, եւ զպատուական Հայրապետն ամենայն Հայոց զտէր (այս անուն) Կաթուղիկոսն շնորհեսցես մեզ ընդ երկայն աւուրս ուղիղ վարդապետութեամբ:

(Դպ.)։ — Ամէն։

Նախաարկաւագն եւ Սարկաւագունք համբուրեալ զսեղանն եւ անցանեալ ի յետ կուսէ սեղանոյն՝ գնացցեն ի ձախակողմն սեղանոյն, եւ առասցեն միաբան Գոնութիւն և փառաբանութիւն մաս։

Մինչ նոքա ասեն՝ քահանայն աղօթեսցէ ի ծածուկ։

Յիշեա՛ Տէր եւ ողորմեա՛, եւ օրհնեա՛ ☞ զքո առաջի կացեալ ժողովուրդս, եւ զպատարագիս մատուցողս, եւ պարգեւեա՛ սոցա զպիտոյսն եւ զօգտակարսն:

Յիշեա՛ Տէր եւ ողորմեա՛, եւ օրհնեա՛ զուխտաւորս եւ զպաղաբերիչս եկեղեցւոյ քում՝ սրբոյ, եւ որք յիշեն զաղքատս ողորմածութեամբ, եւ հատո՛ նոցա զպարտս նոցա ըստ ընդարձակ առատութեան քում՝ հարիւրապատիկ աստ եւ ի հանդերձեալսումդ:

Յիշեա՛ Տէր եւ ողորմեա՛, եւ զիա՛ ի հոգիս հանգուցելոցն: Հանգո՛ ըզնոսա եւ լուսաւորեա՛ եւ դասաւորեա՛ ընդ սուրբս քո յաղքայութեանդ երկ-

նից, եւ արժանի արա ողորմութեան քում:

(Ցիշեա Տէր եւ զՀոգի ծառայիս քո (այս անուն) եւ ողորմեա նմա ըստ մեծի ողորմութեան քում։ եւ հանգո այցելութեամբ ի լոյս երեսաց քոց։ Եւ զկենդանին փրկեա յամենայն որոգայթից հոգւոյ եւ մարմնոյ)։

Ցիշեա Տէր եւ զայնոսիկ՝ որք յանձնեցին մեզ յիշատակել յաղօթս, ըզկենդանիս եւ զհանգուցեալս, եւ կառավարեա զկամս հայցմանց նոցա եւ զմերս՝ ընդ ուղղորդն եւ որ լինի է փրկութեամբ: Եւ վարձատրեա բոլորեցուանց զանանց եւ զերանելի բարութիւնդ:

Եւ զտեալ զխորհուրդս մեր տաճարացն յընդունակութիւն մարմնոյ եւ արեան միածնի քո Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, ընդ որում քեզ Հօր ամենակալի հանդերձ կենդանարար եւ ազատիչ սուրբ Հոգւովդ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պա:

(Սրէ.)։ — Օրհնեա տէր։

Քահանայն. — ի ձայն։

Եւ եղիցի ողորմութիւն մեծիս Աստուծոյ եւ Փրկչիս մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ընդ ☞ ձեզ ընդ ամենեսեան:

(Դպ.)։— Ամէն. եւ ընդ հոգւոյդ քում։

(Սրէ.)։— Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք։

(Դպ.)։ — Տէր ողորմեա։

(Սրէ.) — Ամենայն սրբովք զորս յիշատակեցաք՝ եւս առաւելապէս զՏէր աղաչեսցուք։

(Դպ.)։ — Տէր ողորմեա։

(Սրէ.)— Վասն մատուցեալ սուրբ. և աստուածային պատարագիս որ ի վերայ սրբոյ սեղանոյս՝ զՏէր աղաչեա։

(Դպ.)։ — Տէր ողորմեա։

(Սրէ.)։ — Որպէս զի Տէր Աստուած մեր՝ որ ընկալաւ զսա ի սուրբ յերկնային և յիմանալի յիւր մատուցարանն՝ զիսանակն առաքեսցէ առ մեզ զշնորհս և զպարգևս Հոգւոյն սրբոյ՝ զՏէր աղաչեսցուք։

(Դպ.)։ — Տէր ողորմեա։

(Սրէ.)։ — Ընկալ կեցո և ողորմեա և պահեա զմեզ Տէր քոյին շնորհիւդ։

(Դպ.)։ — Կեցո Տէր եւ ողորմեա։

(Սրէ.)։ — Զամենասրբուհի Աստուածածին զմիշտ կոյսն Մարիամ հանդերձ ամենայն սրբովք յիշելով՝ զՏէր աղաչեսցուք։

(Դպ.)։ — Ցիշեա Տէր եւ ողորմեա։

(Սրէ.)։ — Եւ եւս միաբան՝ Զանձինս մեր՝ Ողորմեայ։

(Դպ.)։—Տէր ողորմեա։ Քեզ Տեառնդ յանձն՝ Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա։

Մինչ քարոզէ սարկաւագն, քահանայն բազկատարած աղօթեսցէ ի ծածուկ։

Աստուած ճշմարտութեան եւ Հայր ողորմութեան, գոհանամք զքէն, որ ի վեր քան զերանելի նահապետացն՝ զմեր պարտաւորելոցս առաւել մեծարեցեր զքնութիւն։ Վասն զի նոցա Աստուած կոչեցար, իսկ մեզ՝ Հայր հաճեցար անուանիլ գթալով։ Եւ այժմ Տէր՝ աղաչեմք զքեզ, զայսպիսի առ ի քէն զնորոգ եւ զպատուական անուանադրութեանս շնորհ, որ ըստ օրէն պայծառացուցեալ ծաղկեցո ի մէջ եկեղեցւոյ քում սրբոյ։

(Սրէ.)։ — Օրհնեա տէր։

Քահանայն. — ի ձայն։

Եւ տուր մեզ համարձակաձայն բարբառով բանալ զբերանս մեր՝ կարդալ զքեզ երկնաւորդ Հայր՝ երգել եւ ասել։

Դպիրքն բազմատարած եղանակեսցին։

Հայր մեր որ յերկինս սուրբ եղիցի անուն Քո։

Մինչ նորա երգեն. քահանայն աղօթեսցէ ի ծածուկ։

Տէր տերանց՝ Աստուած աստուածոց՝ թագաւոր յաւիտենական՝ արարիչ ամենայն արարածոց՝ Հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։ Մի տար զմեզ ի փորձութիւն՝ այլ փրկեա ի չարէ եւ ապրեցո ի փորձութենէ։

(Սրէ.)։ — Օրհնեա տէր։

Քահանայն. — ի ձայն։

Զի քո է արքայութիւն եւ զօրութիւն եւ փառք յաւիտեանս. ամէն։

☞ Խաղաղութիւն ամենեցուն։

(Դպ.)։ — Եւ ընդ հոգւոյդ քում։

(Սրէ.)։ —Աստուծոյ երկրպագեսցուք։

(Դպ.)։ — Առաջի քո Տէր։

Ամենայն ժողովուրդն ինքեան ի ծունկս՝ եւ քահանայն խոնարհեցուցեալ զգլուխն յոլ կողմն սկսցին՝ աղօթեսցէ ի ծածուկ։

Որ աղբիւրդ ես կենաց եւ բղխումն ողորմութեան Հոգիդ սուրբ՝ ողորմեա ժողովրդեանս՝ որք խոնարհեալ երկիր պագանեն առաջի Աստուածութեանդ քո։ Պահեա զսոսա ամբողջս՝ տպաւորեա յոգւոջ սոցա զձեւ մարմնոյ ցուցակի՝ առ ի ժառանգութիւն եւ ի վիճակ հանդերձելոցդ բարեաց։

(Սրէ.)։ — Օրհնեա տէր։

Քահանայն երկրպագելով յաջակողմն սկսցի՝ ասասցէ Քրիստոսիս. եւ երկրպագելով ի ձախակողմն՝ ասասցէ Յիսուսիս. եւ երկրպագեալ ի դէմս սկսցի՝ ասասցէ Տէրդ մեր Լեւն։

Քահանայն. — ի ձայն։

Քրիստոսիս Յիսուսիս Տէրամբ մերով՝ ընդ որում քեզ Հոգւոյդ սրբոյ եւ Հօր ամենակալի վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ՝ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

(Ներսէ. — Բարձր ձայնի)։ — Զաւանեմք։

Քահանայն բացցէ զծածկոց սկսցի՝ եւ ոչ եւս աբօղեսցէ այսուհետեւս. եւ մատանեաք երկուց ձեռացն բարձրացուցեալ ի վեր զսուրբն մարմնին ի տես ժողովրդեան՝ ասասցէ բարձր ձայնիւ։

Ի Սրբութիւն Սրբոց։

Դպիրքն եղանակեն քաղցր ձայնիւ։

Միայն սուրբ՝ միայն Տէր՝ Յիսուս Քրիստոս ի փառս Աստուծոյ Հօր՝ ամէն։

Մինչ Դպիրք եղանակեն Յիսուս Քրիստոս եւն. Քահանայն բարձրացուցեալ ի վեր զսկիհն խոտս ժողովրդեան։

(Սրէ.)։ — Օրհնեա Տէր։

(ՏՐՀ.)— Օրհնեալ Հայր սուրբ Աստուած ճշմարիտ։

(Դպ.)։ — Ամէն։

(Սրէ.)։ — Օրհնեա Տէր։

(ՏՐՀ.)։ — Օրհնեալ Որդիդ սուրբ Աստուած ճշմարիտ։

(Դպ.)։ — Ամէն։

(Սրէ.)։ — Օրհնեա Տէր։

(ՏՐՀ.)։ — Օրհնեալ Հոգիդ սուրբ Աստուած ճշմարիտ։

(Դպ.)։ — Ամէն։

(Սրէ.)։ — Օրհնեա Տէր։

(ՏՐՀ.)։ — Օրհնութիւն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ՝ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտեան։

Դպիրքն եղանակեսցեն։

Ամէն. Հայր սուրբ՝ Որդիդ սուրբ՝ Հոգիդ սուրբ. օրհնութիւն Հօր եւ Որդւոյ եւ։

Եւ մինչ նորա երգեն. քահանայն խոնարհեսցի եւ աղօթեսցէ ի ծածուկ։

Նայեաց Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս յերկնից ի սրբութենէ քումմէ եւ յաթոռոյ փառաց թագաւորութեան քո. եկ ի սրբել եւ ի կեցուցանել զմեզ՝ որ ընդ Հօր նստիս եւ աստ պատարագիս. արժանի արա տալ մեզ յանարատ մարմնոյ քո եւ ի պատուական արենէ՝ եւ ի ձեռն մեր ամենայն ժողովրդեանս։

Այս քահանայն երկիր պագեալ համբուրեսցէ զսեղանն՝ եւ զմատուցեալն ի բաց առեալ ի սկսցն դիցէ ի վերայ սեղանայն՝ եւ առեալ զսուրբ մարմինն թացցէ ամբողջ յանապական արիւնն եւ ասասցէ ի ծածուկ։

Տէր Աստուած մեր՝ որ կոչեցեր զմեզ յանուն միածնի Որդւոյ քոյ Քրիստոնեայս՝ եւ շնորհեցեր մեզ մկրտութիւն հոգեւոր աւազանաւն ի թողութիւն մեղաց՝ եւ արժանի արարեր զմեզ հաղորդել սուրբ մարմնոյ եւ արեան միածնի քո: Եւ այժմ աղաչեմ զքեզ Տէր՝ արա ըզ-

Հ.Ս.Հ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
С.С.С.Р. Публичная Библиотека
7/XI-1922
имени Мясникяна
Ս. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

մեզ արժանի ընդունել զսուրբ խորհուրդս զայս մեզ ի մեղաց թողութիւն, եւ գոհութեամբ փառաւորել զքեզ ընդ Որդւոյ եւ սուրբ Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտ:

(Նշխարէ)։ — Օրհնեա տէր։

Քահանայն առեալ զսկիհն հանդերձ սուրբ մարմնովն ի ձեռս իւր, ասասցէ բարձր ձայնիւ ։

Ի սուրբ ի սուրբ պատուական մարմնոյ եւ յարենէ Տեառն մերոյ եւ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի. (Դարձցի առ ժողովուրդն եւ փոքր ինչ յառաջ գնացեալ բարձրացուսցէ զսկիհն).

Ճաշակեսցուք սրբութեամբ, որ իջեալ ի յերկնից բաշխի ի միջի մերում: Սա է կեանք, յոյս, յարութիւն, քաւութիւն, եւ թողութիւն մեղաց: Սաղմոս ասասցէք Տեառն Աստուծոյ մերոյ, սաղմոս ասասցէք երկնաւոր թագաւորիս մերում անմահի՝ որ նստի ի կառս քերովբէականս:

Քահանայն վերադարձցի ի սեղանն, եւ ձգեսցի փոքր վարագոյրն ։

Սարկաւագունք եւ դպիրք փոփոխակի երգեսցեն կարգաւ զՏէր ողորմեայ ։

Եւ յաւարտին, Նախասարկաւագն ձայնէ առ դպիրսն՝ բարձր ի թիւ։

Սաղմոս ասացէք Տեառն Աստուծոյ մերոյ՝ դպիրք՝ ձայնիւ քաղցրութեամբ զերգս հոգեւ։

Դպիրքն եղանակեսցեն։

Քրիստոս պատարագեալ բաշխի ի միջի։

Մինչ նոքա երգեն. Քահանայն առցէ զսուրբ մարմինն ի ձեռս եւ ասասցէ արտասուօք ի ծածուկ։

Զոր օրհնութիւն կամ զոր գոհութիւն ի վերայ հացիս եւ բաժակիս ասասցուք. այլ Յիսուս զքեզ միայն օրհնեմք հանդերձ Հարբդ եւ ամենասուրբ Հոգւովդ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Քահանայն յառեալ զաչս իւր ի սուրբ խորհուրդն՝ ասասցէ։

Խոստովանիմ եւ հաւատամ, զի դու ես Քրիստոս Որդի Աստուծոյ, որ բարձեր զմեղս աշխարհի:

Եւ բեկեալ զսուրբ մարմինն ի չորս մասունս, արկցէ ի բաժակն ասելով։

Լրումն Հոգւոյն սրբոյ:

Եւ ապա զմի մասն միայն առեալ ի ձեռս, աղօթեսցէ ի ծածուկ արտասուօք եւ գոհութեամբ առ Հայր եւ Որդի ։

Հայր սուրբ, որ անուանեցեր զմեզ անուանակցութեամբ միածնի քո, եւ լուսաւորեցեր մկրտութեամբ հոգեւոր աւազանին: Արժանի արա ընդունել զսուրբ խորհուրդս զայս մեզ ի մեղաց թողութիւն. տպաւորեա ի մեզ զշնորհս Հոգւոյդ սրբոյ՝ որպէս ի սուրբ առաքեալսն, որք ճաշակեցին եւ եղեն մաքրիչք ամենայն աշխարհի: Եւ արդ Տէր Հայր բարերար, զհաղորդութիւնս զայս մասնաւորեա ճաշակման երեկոյին աշակերտացն՝ բառնալով զխաւար մեղաց իմոց: Մի՛ հայիր յանարժանութիւնս իմ, եւ մի՛ արգելուր զշնորհս Հոգւոյդ սրբոյ. այլ ըստ անբաւ մարդասիրութեան քում, պարգեւեա զսա քաւիչ մեղաց, լուծիչ յանցանաց, որպէս խոստացաւ եւ ասաց Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս, թէ ամենայն՝ որ ուտէ զմարմին իմ եւ ըմպէ զարիւն իմ, կեցցէ յաւիտեան: Արդ՝ արա զսա մեզ ի քաւութիւն, զի որք կերիցեն եւ արբցեն ի սմանէ, հանցեն զօրհնութիւն եւ զփառս Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Գոհանամ զքէն Քրիստոս թագաւոր, որ արժանի արարեր զանարժանս հաղորդիլ սուրբ մարմնոյ եւ արեան քո: Եւ այժմ աղաչեմ ըզքեզ Տէր, մի՛ լիցի սա ինձ ի դատապարտութիւն, այլ ի քաւութիւն եւ

ի թողութիւն մեղաց, յառողջութիւն հոգւոյ եւ մարմնոյ, եւ ի կատարումն ամենայն գործոց առաքինութեան: Որպէս զի սրբեսցէ սա զշունչս իմ, եւ զհոգի եւ զմարմին իմ. եւ արասցէ զիս տաճար եւ բնակարան ամենասուրբ Երրորդութեանդ. զի ընդ սուրբս քո արժանի եղէց փառաւորել զքեզ ընդ Հօր եւ ընդ սուրբ Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԱՂՕԹՔ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՈՍԿԵԲԵՐԱՆԻ։

Գոհանամ եւ մեծացուցանեմ եւ փառաւորեմ զքեզ Տէր Աստուած իմ, զի զիս զանարժանս արժանաւորեցեր յաւուր յայսմիկ հաղորդակից լինել աստուածային եւ սոսկալի խորհրդոյ քոյ անարատ մարմնոյդ եւ պատուական արեանդ. վասն այսորիկ զսոսա ի բարեխօսութիւն ունելով, աղաչեմ յամենայն աւուրս եւ ի ժամանակս կենաց իմոց ընդ սրբութեամբ քում պահեա զիս. որպէս զի յիշելով զբարեգթութիւնս քո եւ կենդանի եղէց ընդ քեզ, որ վասն մեր չարչարեցար եւ մեռար եւ յարեար: Մի՛ մերձեսցի Տէր իմ եւ Աստուած՝ խորտակիչն, կնքելով անձին իմոյ պատուական արեամբդ քով: Ամենակարող, մաքրեա զիս սոքօք յամենայն մեռելոտի գործոց իմոց, որ միայնդ ես անմեղ: Ամրացո զկեանս իմ Տէր, յամենայն փորձութենէ, եւ զպատերազմողն իմ դարձո յինէն յետս՝ պատկառեալ եւ ամաչեցեալ՝ որչափ յառնէ ի վերայ իմ: Ամրացո զգնացս մտաց եւ լեզուի իմոյ, եւ զամենայն ճանապարհս մարմնոյ իմոյ: Լեր հանապազորդ ընդ իս՝ ըստ անսուտ խոստման քո, թէ որ ուտէ զմարմին իմ, եւ ըմպէ զարիւն իմ, նա յիս բնակեսցէ եւ ես ի նմա: Դու ասացեր մարդասէր, կացո զբանս աստուածային անլուծանելի հրամանաց քոց, քանզի դու ես Աստուած ողորմութեան եւ գթութեան եւ մարդասիրութեան եւ պարգեւիչ ամենայն բարեաց, եւ քեզ վայելէ փառք հանդերձ Հարբդ եւ ամենասուրբ Հոգւովդ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յա:

Եւ ապա տեսանելով զհացն, խնդրեսցէ յԱստուծոյ զայնպէս հայցուածս վասն իւր եւ ժողովրդեան, եւ թողութիւն խնդրեսցէ նոցա յանցաւորացն թշնամեաց եւ ատելեաց, եւ անդէն ասասցէ։

Հաւատով հաւատամ յամենասուրբ Երրորդութիւնդ ի Հայր եւ յՈրդի եւ ի Հոգի սուրբ:

Եւ ապա ահիւ եւ դողութեամբ ճաշակեսցէ զմասն՝ որ ի ձեռին իւրում է՝ ասելով։

Հաւատով ճաշակեմ զսուրբ եւ զկենարար եւ զփրկագործ մարմինս քո Քրիստոս Աստուած իմ Յիսուս, ի թողութիւն մեղաց իմոց:

Եւ արբցէ ի բաժակէն ասելով։

Հաւատով ըմպեմ զսրբարար եւ զմաքրիչ արիւնս քո Քրիստոս Աստուած իմ Յիսուս, ի թողութիւն մեղաց իմոց:

Եւ յետ ճաշակելոյ ի մարմնոյ եւ յարենէ Տեառն, ասասցէ։

Մարմին քո անապական լիցի ինձ ի կեանս, եւ սուրբ արիւն քո ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:

Եթէ իցեն արժանաւորք հաղորդութեան յեկեղեցականաց՝ հաղորդեսցին ի սեղանն ի ներքին կողմն վարագուրին. եւ ապա բացցի վարագոյրն, եւ Նախասարկաւագն գոչեսցէ առ ժողովուրդն բարձր ձայնիւ։

Երկիւղիւ և հաւատով յառաջ մատիք և սրբութեամբ հաղորդեցարուք։

Քահանայն ունելով զսուրբ խորհուրդն ի ձեռին դարձցի առ ժողովուրդն եւ յառաջ գնասցէ փոքր ինչ. եւ եթէ իցեն արժանաւորք. Քահանայն ի ծունկս իջեալ ի բեմին հաղորդեսցէ զնոսա. եւ սարկաւագն կալցէ զսկիհն դաստառակաւ ի ձախմէ Քահանայինն։

Ի ժամ Հաղորդութեան՝ դպիրքն եղանակեսցեն զշարական. Գ2. Վերնայնոցն երկնից կամ Այսօր անճառ. Յետ Հաղորդութեան, յոր-ժամ կոչեսցի Քահանայն. դպիրքն եղանակեսցեն քաղցր ձայնիւ. Աստուած մեր և Տէր մեր երեւեցաւ մեզ. օրհնեալ եկեալ անուամբ Տեառն։

Քահանայ. ունելով զսկիհն ի ձեռին օրհնեսցէ զժողովուրդն ասելով.

Կեցո Տէր զժողովուրդս քո, եւ օրհնեա զժառանգութիւնս քո, հովուեա եւ բարձրացո զդոսա յայսմ-հետէ մինչեւ յաւիտեան:

(Դպ.)։ — Լցաք ի բարութեանց քոց Տէր, ճա։

Քահանայն դարձցի ի սեղանն. ձգեսցի վարագոյրն, եւ ճաշակեալ զմնացեալս ի մարմնոյ եւ յարենէն, մաքրեսցէ զսկիհն ջրով, ասելով զաղօթս ի ծածուկ։

Գոհանամք զքէն Հայր ամենակալ, որ պատրաստեցեր մեզ նաւահանգիստ սուրբ զեկեղեցի՝ տաճար սրբութեան, ուր փառաբանի սուրբ Երրորդութիւնդ: Ալէլուիա:

Գոհանամք զքէն Քրիստոս Թագաւոր, որ պարգեւեցեր մեզ կենդանութիւն կենարար մարմնով եւ արեամբ քով սրբով, շնորհեա զքաւութիւն եւ զմեծ զողորմութիւն: Ալէլուիա:

Գոհանամք զքէն Հոգիդ ճշմարիտ, որ նորոգեցեր սուրբ զեկեղեցի, անարատ պահեա հաւատով Երրորդութեանդ յայսմհետէ մինչեւ յաւիտեան: Ալէլուիա:

Զկնի Լցաք ի բարութեանցի, սարկաւագն քարոզեսցէ.

Եւեւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք։

(Դպ.)։ — Տէր ողորմեա։

(Սրկ.)։ — Եւեւս հաւատով ընկալեալք յԱստուածային՝ սուրբ՝ երկնային՝ անմահ՝ անարատ և յանապական խորհրդոյս՝ զՏեառնէ գոհացարուք։

(Դպ.) — Գոհանամք զքէն Տէր, որ կերակրեցեր զմեզ. Եւ։

Քահանայն ասասցէ զաղօթս ի ծածուկ.

Գոհանամք զքէն Քրիստոս Աստուած մեր, որ զայսպիսի ճաշակումն բարութեան շնորհեցեր մեզ ի սրբութիւն կենդանութեան. սովիմբ պահեա զմեզ սուրբս եւ անարատս, բնակեալ զմեօք քո աստուածային խնամօքդ: Հովուեա զմեզ յանդաստանի կամաց քոց սրբոց եւ բարեսիրաց, որով ամրացեալք յամենայն բանսարկուին ընդդիմութեանց, քում եւեթ արժանի եղիցուք լսել ձայնի, եւ քեզ միայնոյ քաջայաղթ եւ ճշմարիտ հովուիդ հետեւել, եւ առ ի քէն ընդունել զպատրաստեալ տեղի յարքայութեանդ երկնից: Աստուած մեր եւ Տէր, եւ Փրկիչ Յիսուս Քրիստոս, որ ես օրհնեալ ընդ Հօր եւ ընդ սուրբ Հոգւոյդ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յա:

Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Անքնին, անհաս, երրեակ ինքնութեանդ, հաստիչ, ընդունող եւ անբաժանելի, միանական սուրբ Երրորդութեանդ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ:

Քահանայն լուացեալ զձեռս՝ դիցէ զսպասն. եւ եթէ իցէ եպիսկոպոս՝ զթագն, եւ զգեսցի զեմիփորոնն. ապա բացցի վարագոյրն։

(Սրկ.)։ — Օրհնեա տէր։

Եւ Քահանայն երկրպագեալ սուրբ սեղանոյն՝ առցէ զսուրբ աւետարանն ի ձեռս, եւ ընդ հարաւային աստիճանն իջանելով ի դասն ասասցէ ի ձայն։

Որ օրհնես զայնոսիկ՝ որք օրհնեն զքեզ Տէր, եւ սուրբ առնես զյուսացեալս ի քեզ:

(Դպ.)։ — Օրհնեալ է Աստուած։

Կեցո զժողովուրդս քո եւ օրհնեա զժառանգութիւնս քո. զլրումն եկեղեցւոյ քո պահեա:

(Դպ.)։ — Ամէն։

Սրբեա զդոսա որք ողջունեցին սիրով զվայելչութիւն տան քո. դու զմեզ փառաւորեա աստուածային զօրութեամբ քով, եւ մի թողուր զյուսացեալս ի քեզ:

(Դպ.)։ — Ամէն։

Զխաղաղութիւն պարգեւեա ամենայն աշխարհի, եկեղեցեաց, քահանայից, թագաւորաց քրիստոնէից, եւ զինուորեալ մանկանց նոցա եւ ամենայն ժողովրդեանս:

(Դպ.)։ — Ամէն։

Զի ամենայն տուրք բարիք եւ ամենայն պարգեւք կատարեալք ի վերուստ են իջեալ առ ի քէն, որ ես Հայր լուսոյ՝ եւ քեզ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Եւ դպիրքն երգեսցեն երիցս.

Եղիցի անուն Տեառն օրհնեալ, յայսմ հետէ մինչեւ յաւիտեան։

Քահանայն. — ի ձայն.

Կատարումն օրինաց եւ մարգարէից՝ դու ես Քրիստոս Աստուած փրկիչ մեր, որ լցեր զամենայն հայրական տնօրէնութիւնս քո, լից եւ զմեզ Հոգւովդ քով սրբով:

(Նխարկ.)։ — Օրհնեա։

Քահանայն դառնալով առ ժողովուրդն ասասցէ.

Խաղաղութիւն ամենեցուն:

(Դպ.)։ — Եւ ընդ հոգւոյդ քում։

(Սրկ.)։ — Երկիւղածութեամբ լուարուք։

(Քհ.)։ — Սրբոյ աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Յովհաննու:

(Դպ.)։ — Փառք քեզ Տէր Աստուած մեր։

(Նխարկ.)։ — Պռօսխումէ։

(Դպ.)։ — Ասէ Աստուած.

Ի Հօրէ լուսոյ:

Ի սկզբանէ էր Բանն, եւ Բանն էր առ Աստուած, եւ Աստուած էր Բանն:

Նա էր ի սկզբանէ առ Աստուած: Ամենայն ինչ նովաւ եղեւ՝ եւ առանց նորա եղեւ եւ ոչինչ՝ որ ինչ եղեւն:

Նովաւ կեանք էր, եւ կեանքն էր լոյս մարդկան: Եւ լոյսն ի խաւարի անդ լուսաւորէր, եւ խաւար նմա ոչ եղեւ հասու:

Եղեւ այր մի առաքեալ յԱստուծոյ՝ անուն նմա Յովհաննէս. սա եկն ի վկայութիւն, զի վկայեսցէ վասն լուսոյն. զի ամենեքին հաւատասցեն նովաւ:

Ոչ էր նա լոյսն, այլ զի վկայեսցէ վասն լուսոյն:

Էր լոյսն ճշմարիտ, որ լուսաւոր առնէ զամենայն մարդ՝ որ գալոց է յաշխարհ:

Յաշխարհի էր, եւ աշխարհ նովաւ եղեւ, եւ աշխարհ զնա ոչ ծանեաւ:

Յիւրսն եկն՝ եւ իւրքն զնա ոչ ընկալան: Իսկ որք ընկալանն զնա, ետ նոցա իշխանութիւն որդիս Աստուծոյ լինել, որոց հաւատասցեն յանուն նորա:

Ոյք ոչ յարենէ, եւ ոչ ի կամաց մարմնոյ, եւ ոչ ի կամաց առն, այլ յԱստուծոյ ծնան:

Եւ Բանն մարմին եղեւ, եւ բնակեաց ի մեզ. Եւ տեսաք զփառս նորա՝ զփառս իբրեւ զմիածնի առ ի Հօրէ, լի շնորհօք եւ ճշմարտութեամբ:

(Աըէ․)։ — Սուրբ խաչիւս աղաչեսցուք զՏէր, զի սովաւ փրկեսցէ զմեզ ի մեղաց և կեցուսցէ շնորհիւ ողորմութեան իւրոյ․ ամենակալ Տէր Աստուած մեր կեցո և ողորմեա։

(Դ․Հ․)։ — Պահպանեա զմեզ Քրիստոս Աստուած մեր ընդ հովանեաւ սուրբ եւ պատուական խաչի քո ի խաղաղութեան․ փրկեա յերեւելի եւ յաներեւոյթ թշնամւոյն․ արժանաւորեա գոհութեամբ փառաւորել զքեզ ընդ Հօր եւ ընդ սրբոյ Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւի։

(Աըէ․)։ Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ․ յամենայն ժամ օրհնութիւն նորա ի բերան իմ։

Եւ Քահանայն խաչակնքեսցէ սուրբ աւետարանաւն ի վերայ ժողովրդեան ասելով․

Օրհնեալ եղերուք ի շնորհաց սուրբ Հոգւոյն, երթայք խաղաղութիւն եւ Տէր Յիսուս եղիցի ընդ ձեզ ընդ ամենեսեան։

Եւ դպիրքն մինչ ասեն ի Տէր զօրացայ, բաշխեսցի Մասն ամենայն ժողովրդեան։ Եւ Քահանայն դարձցի յարեւելս եւ երկիր պագցէ առաջի բեմին։ Եւ մտեալ յաւանդատունն մերկասցի ի զգեստուցն։

ՀԱՅԿ. Հ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ССРР.А Публичная Библиотека
7/XI 1922
Имени А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍ. Ի ՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ՎԵՐՋ

862

0027591

862